

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 17| Temmuz 2022

“Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu” Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

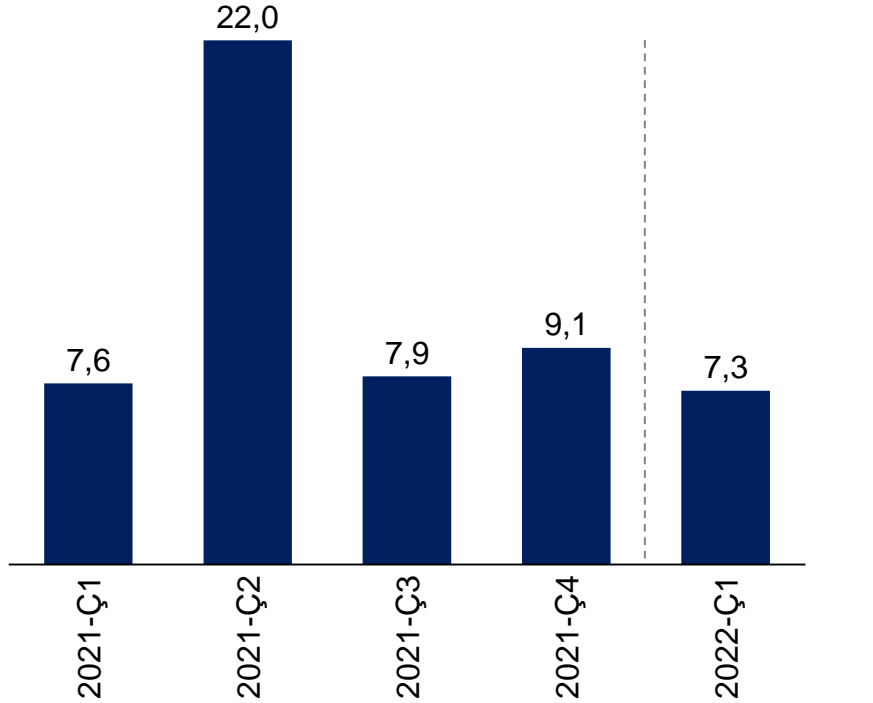
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
 - GSYİH büyümesi
 - Üretim ve harcama yönünden katkılar
- Üretim
 - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
 - Öncü göstergeler
 - Kapasite Kullanım Oranı (KKO)
- Satışlar
 - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Ekonomik Güven Endeksi

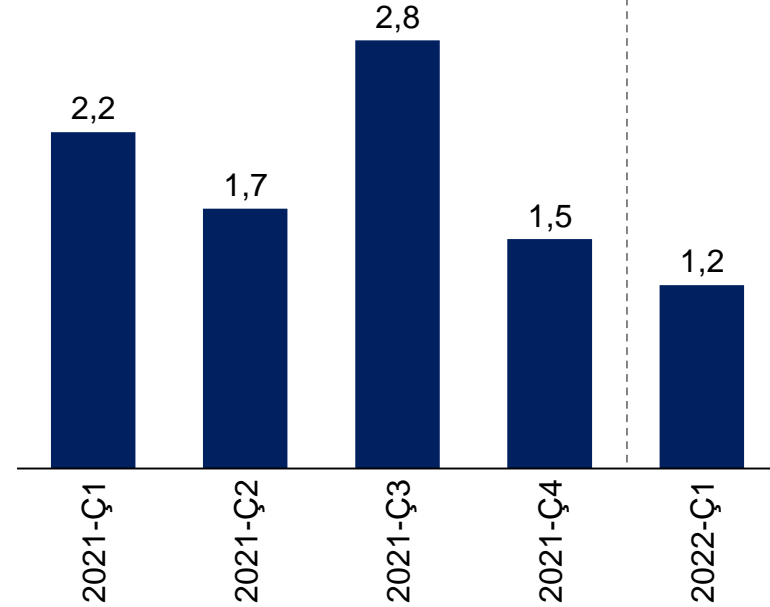
Yılın ilk çeyreğinde milli gelir %7,3 büyümeye kaydetmiştir.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks büyümedeki yavaşlamanın devam ettiğini göstermektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2022 Ç1

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

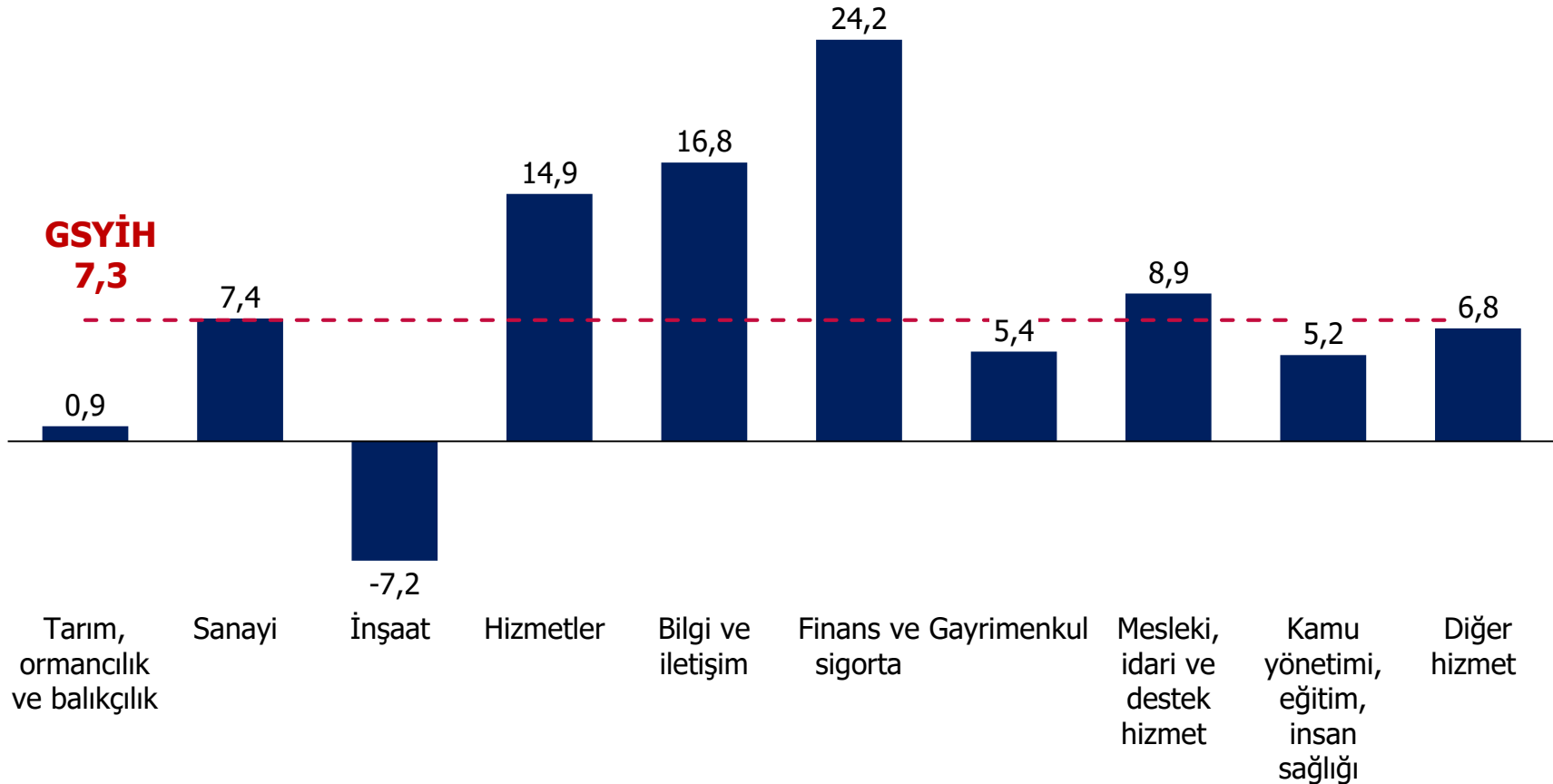

Bir önceki çeyreğe göre değişim (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Finans ve hizmetler büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

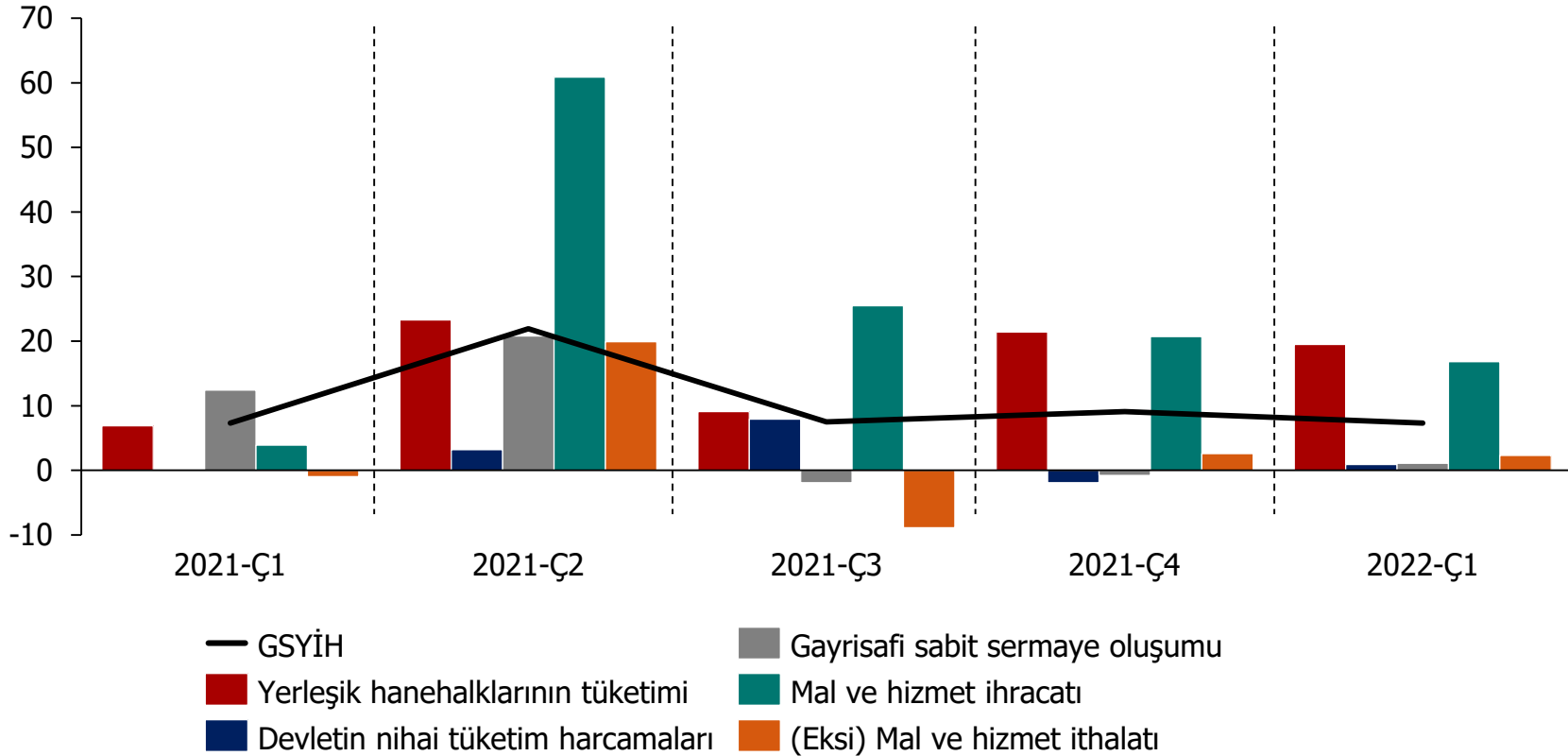
Tarım sektörü sınırlı oranda büyürken, inşaat sektöründe daralma devam etmektedir.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2022 Ç1

İhracat ve özel tüketim büyümeyi destekleyen temel harcama gruplarıdır.
Kamu tüketimi ve yatırımların katkısı ise sınırlıdır.

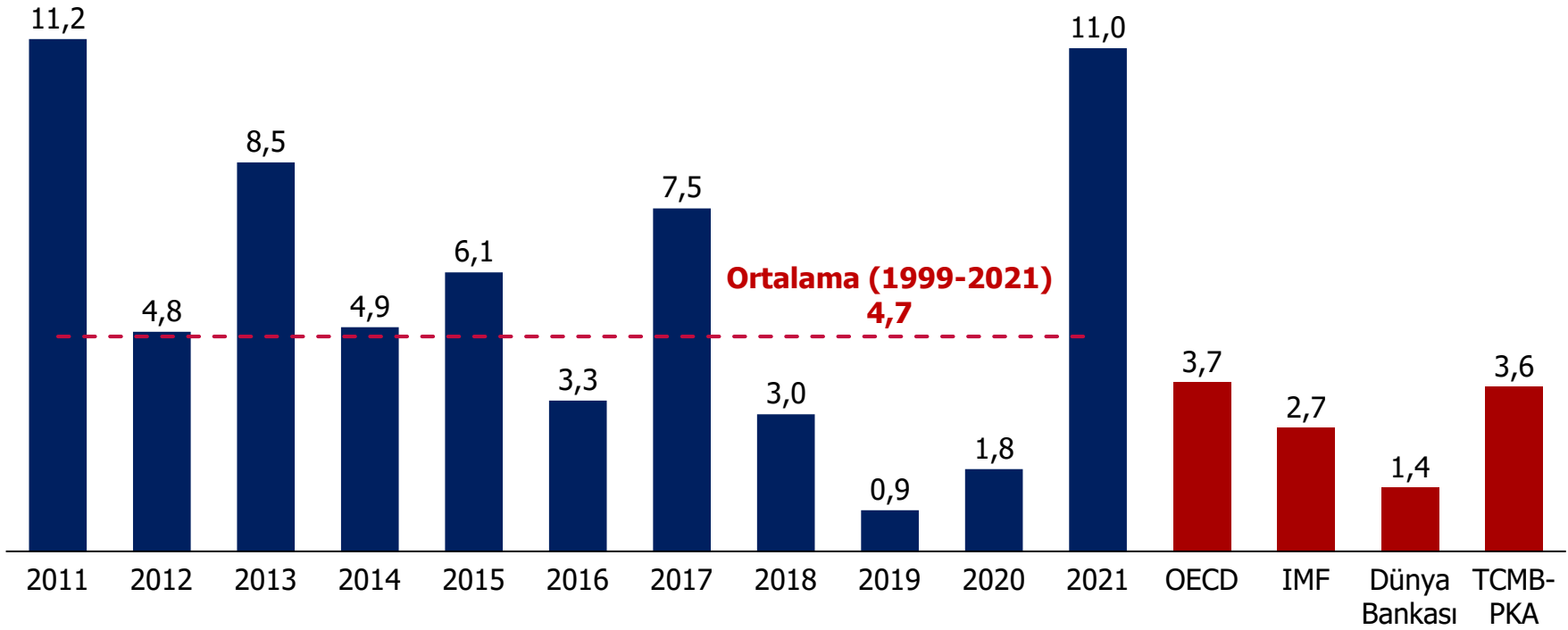
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2021 Ç1 – 2022 Ç1

2022 yılı büyüme tahminleri tarihsel ortalamanın altındadır.

Temmuz ayı TCMB Piyasa Katılımcıları Anketinde büyüme beklentisi 0,1 puan artarak %3,6 olmuştur.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2022

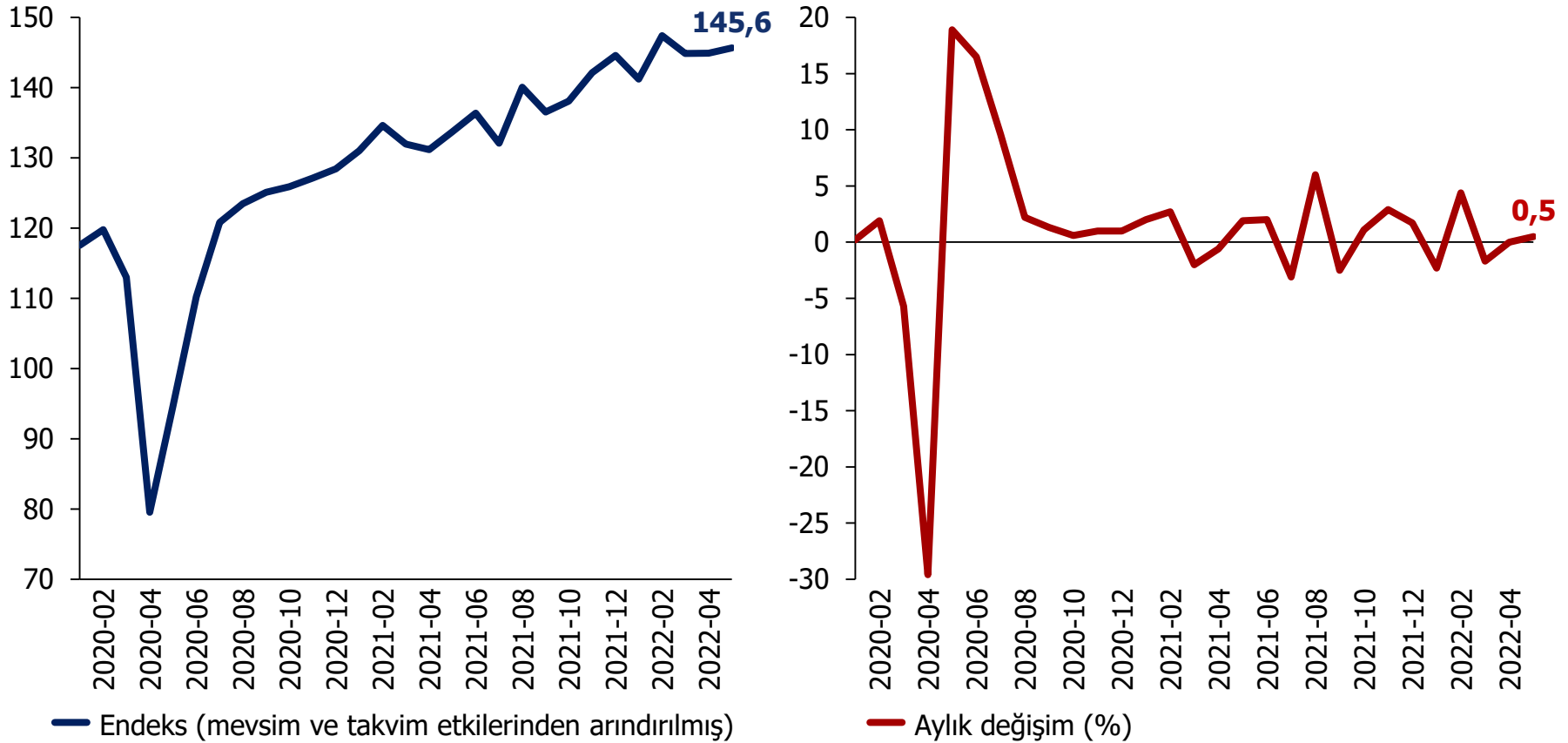
2022 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Haziran 2022 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Temmuz 2022 Piyasa Katılımcıları Anketi verileridir.

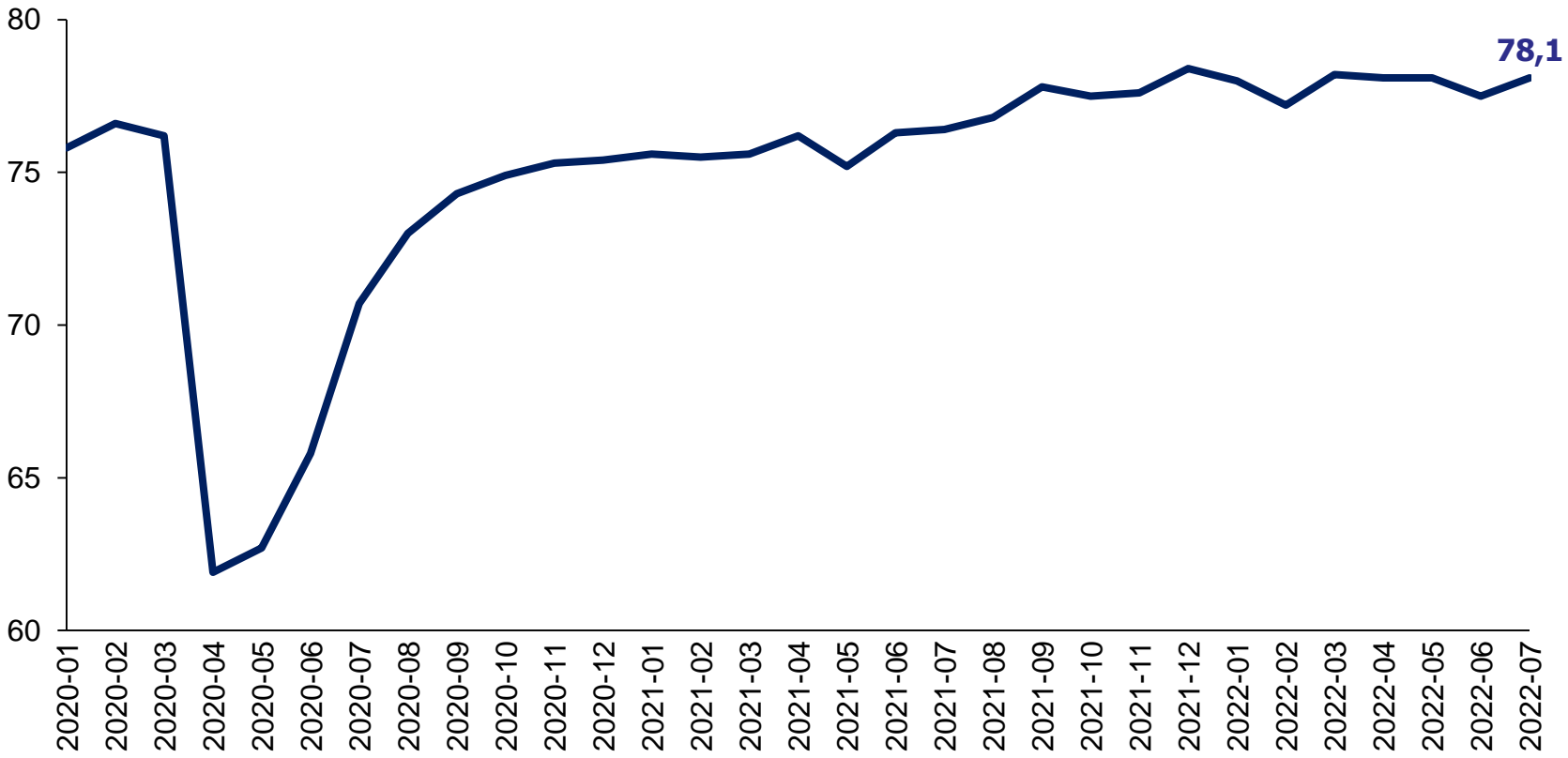
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE), Mayıs ayında aylık %0,5 artmıştır.
SÜE, Şubat 2022'de ulaştığı tarihi en yüksek seviyenin %1,2 altındadır.

Sanayi Üretim Endeksi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Mayıs 2022

İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO), Temmuz ayında artmıştır.
KKO, 0,6 puan artarak %78,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

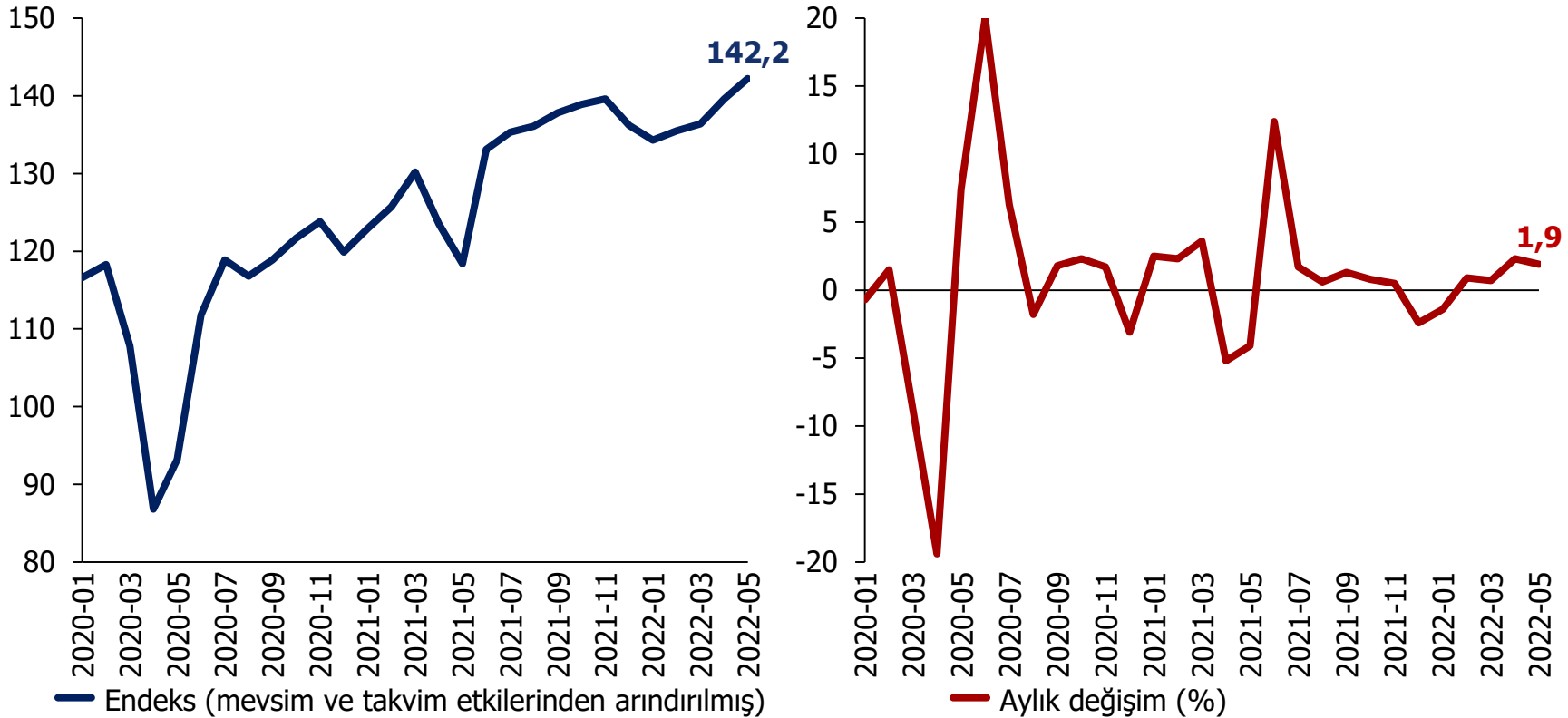
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) (mevsim etkilerinden arındırılmış)
Ocak 2020 – Haziran 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirme

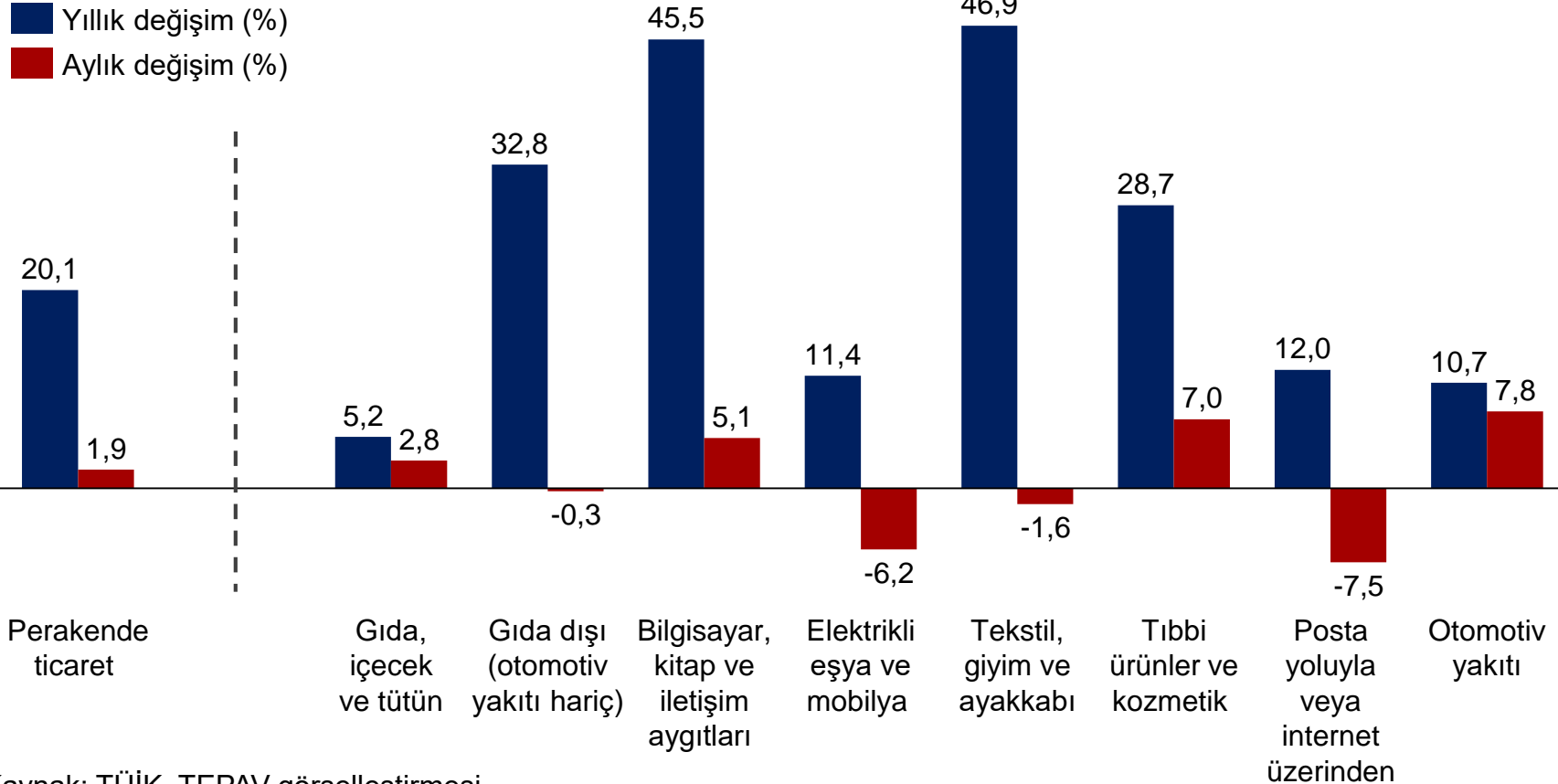
İç talep göstergesi perakende satışlar ikinci çeyrekte güçlü seyretmektedir.
Perakende Satış Hacim Endeksi aylık olarak Nisan ayında %2,3, Mayıs ayında ise %1,9 artmıştır.

Perakende satış hacmi (Ocak 2020 – Mayıs 2022)

Mayıs ayında en yüksek aylık artış otomotiv yakıt satışlarındadır.
Gıda, içecek ve tütün satışları %2,8 artarken, gıda dışı satışlar %0,3 azalmıştır.

Sektörlere göre perakende satış hacmi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)
Mayıs 2022

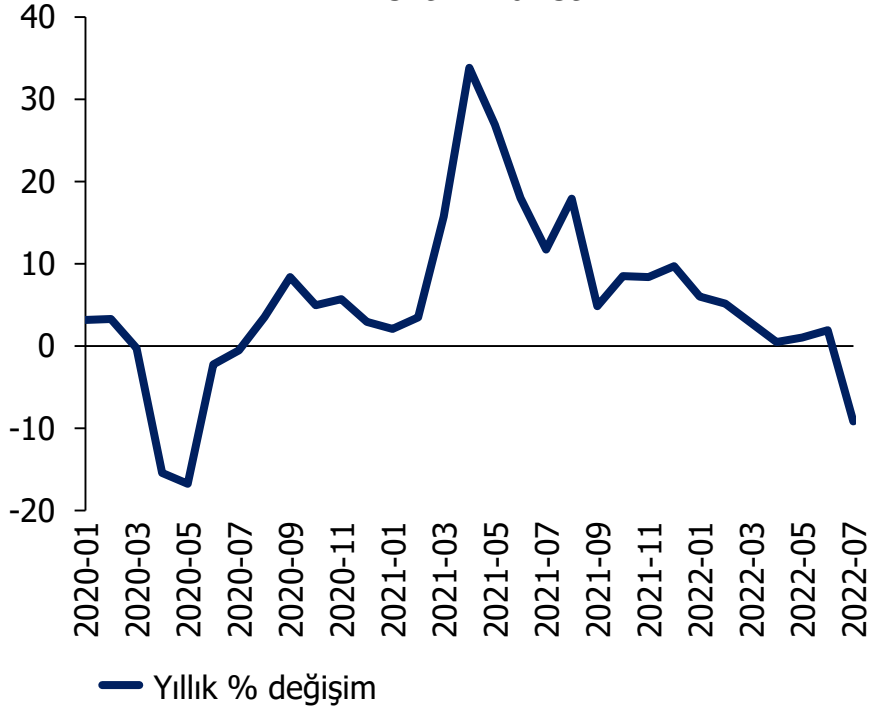

İkinci çeyreğe ait diğer öncü göstergeler ise aşağı yönlüdür.

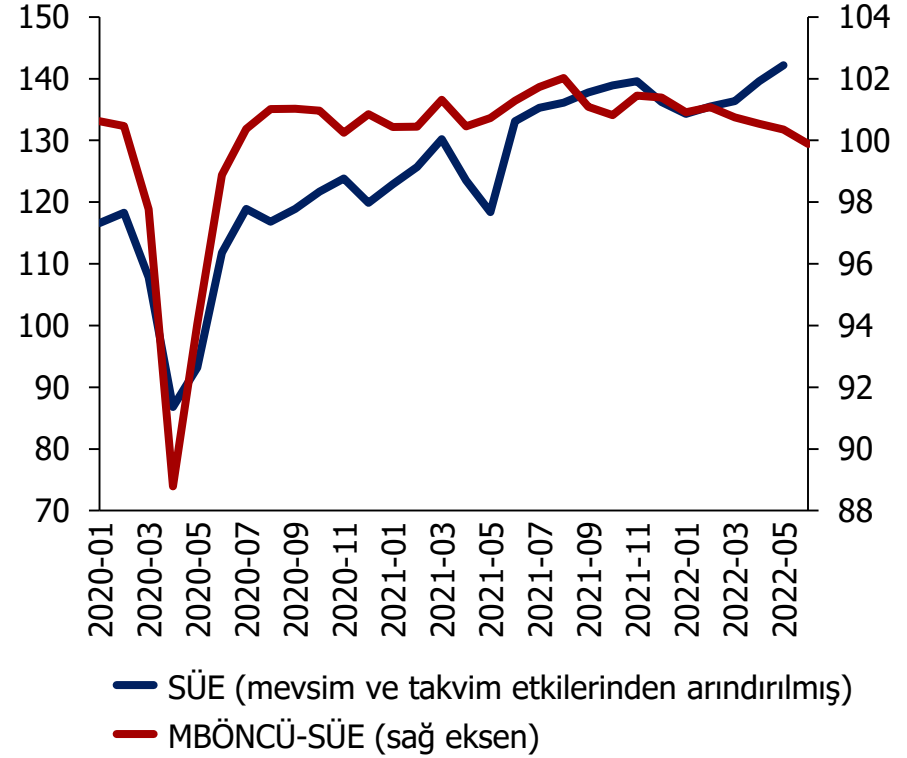
Elektrik tüketiminin yıllık artışı düşmekte, Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi gerilemektedir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2020 – Haziran/Temmuz* 2022)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)**

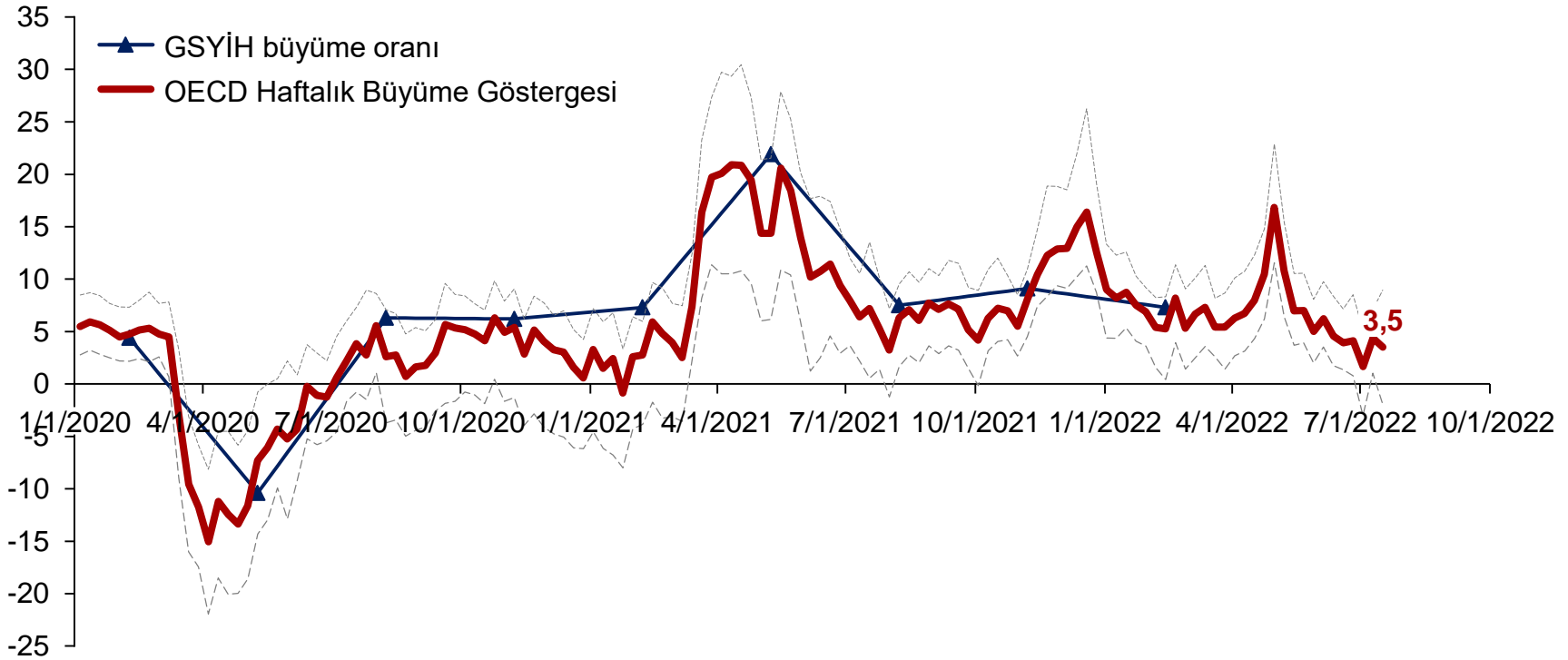
Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* MBÖNCÜ-SÜE Haziran ayı, elektrik tüketimi ise 24 Temmuz 2022 tarihi itibarıyladır.

** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı veriler yılın en düşük seviyelerine gerilemiştir.
OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, Ramazan Bayramı haftası sonrasında hızla düşmektedir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %) 5 Ocak 2020 – 23 Temmuz 2022

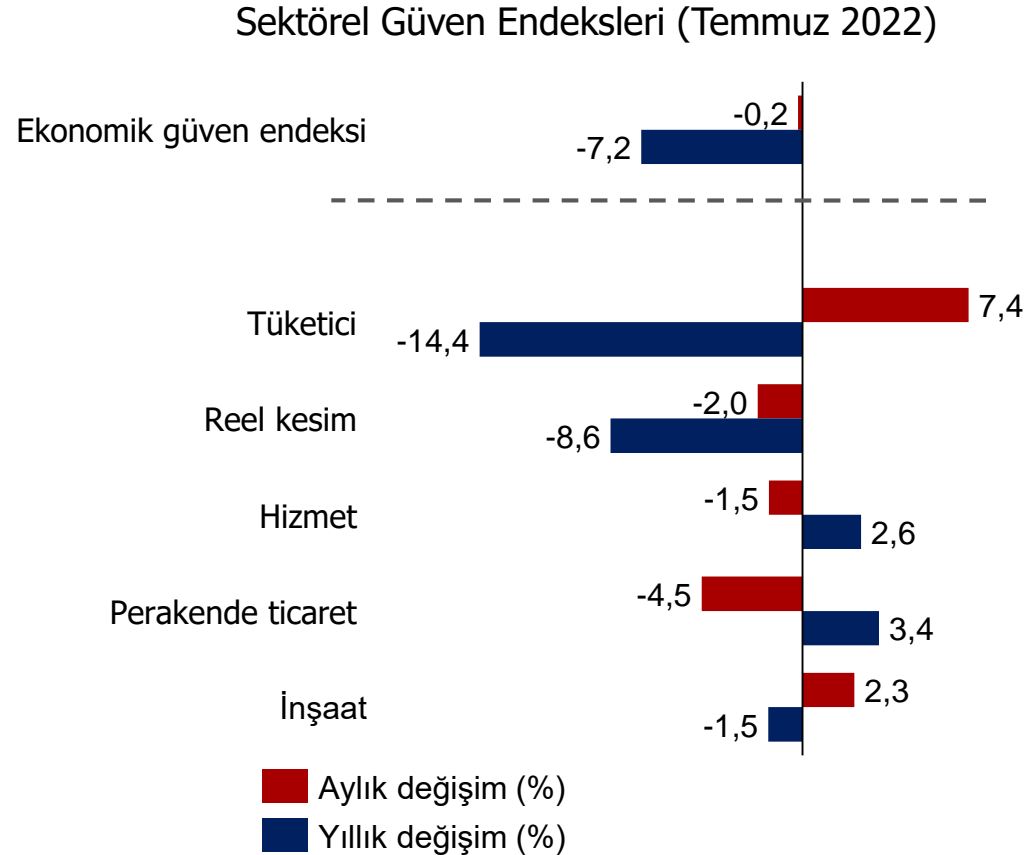
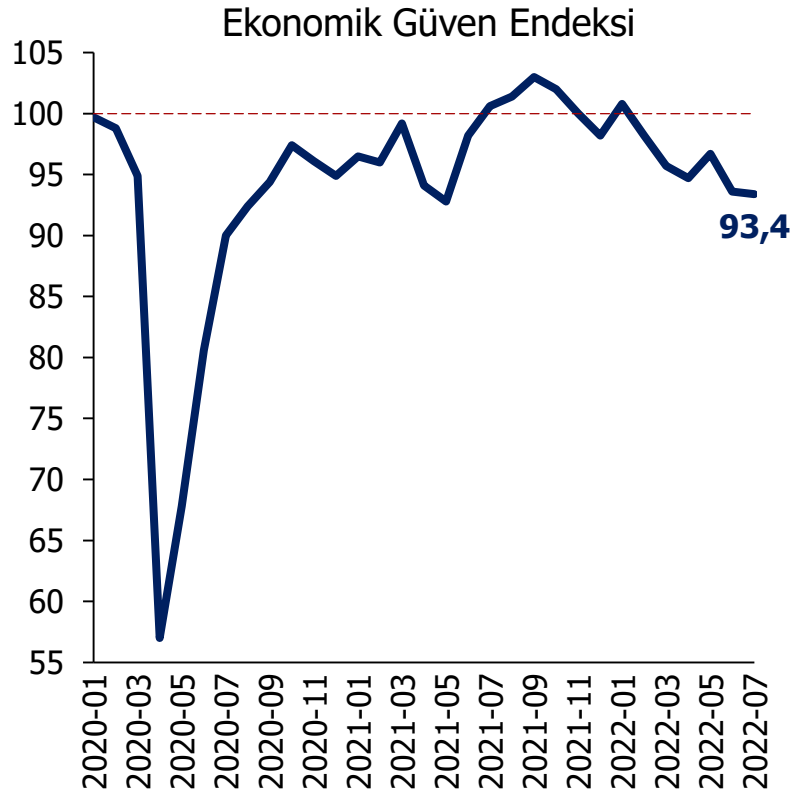
Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirmesi

* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkındaki bilgileri derlemektedir. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır. Alt ve üst bantlar yüzde 95 güven aralığını temsil etmektedir.

Temmuz ayında Ekonomik Güven Endeksi de yılın en düşük seviyesine gerilemiştir.

Geçen aya göre inşaat ve tüketici dışında diğer sektörlerde güven azalmıştır. Yıllık olarak bakıldığında, tüketiciler en olumsuz etkilenen sektördür.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Temmuz 2022

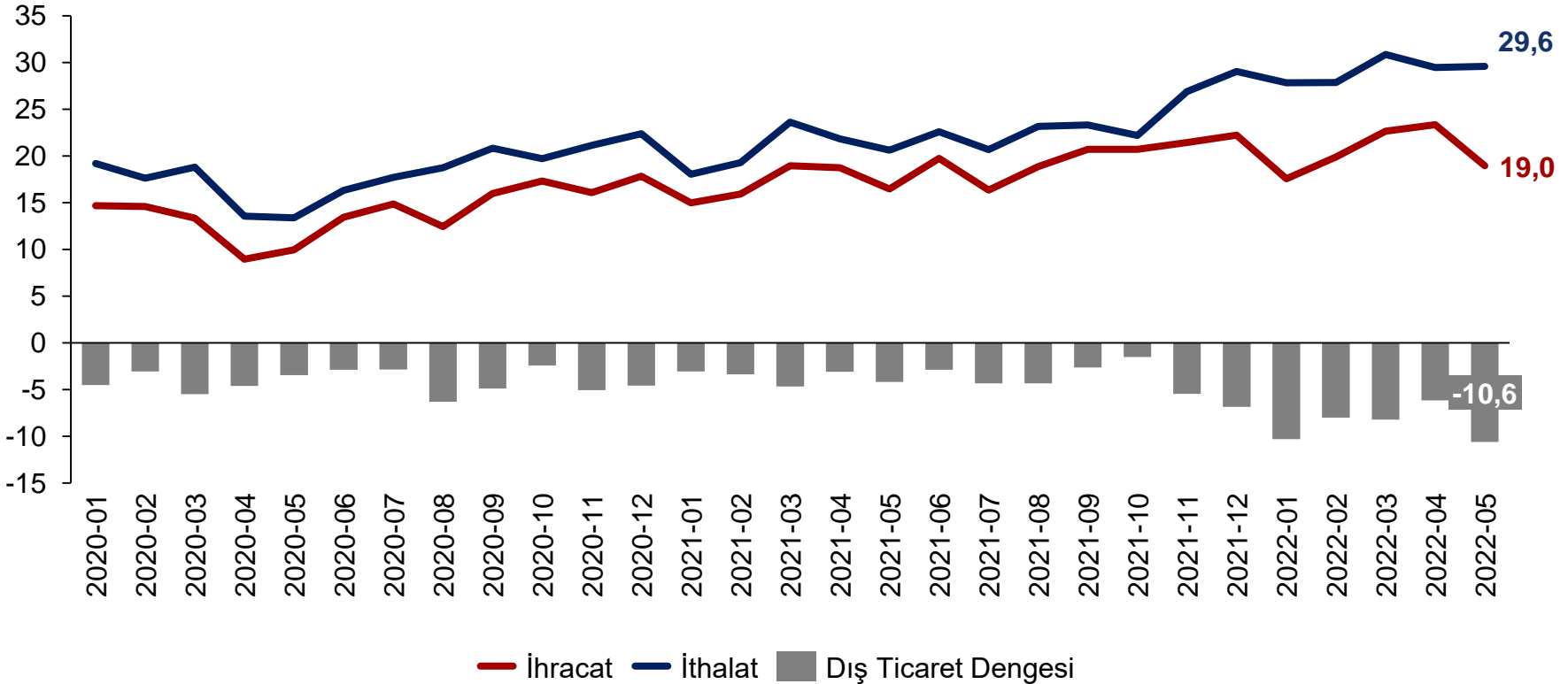

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
 - İhracat ve ithalat
 - Karşılama oranı
 - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
 - Cari işlemler dengesi
 - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri

Mayıs ayında dış ticaret açığı 10,6 milyar düzeyinde gerçekleşmiştir.
Yıllık bazda ihracat %15,3, ithalat ise %43,5 artış göstermiştir.

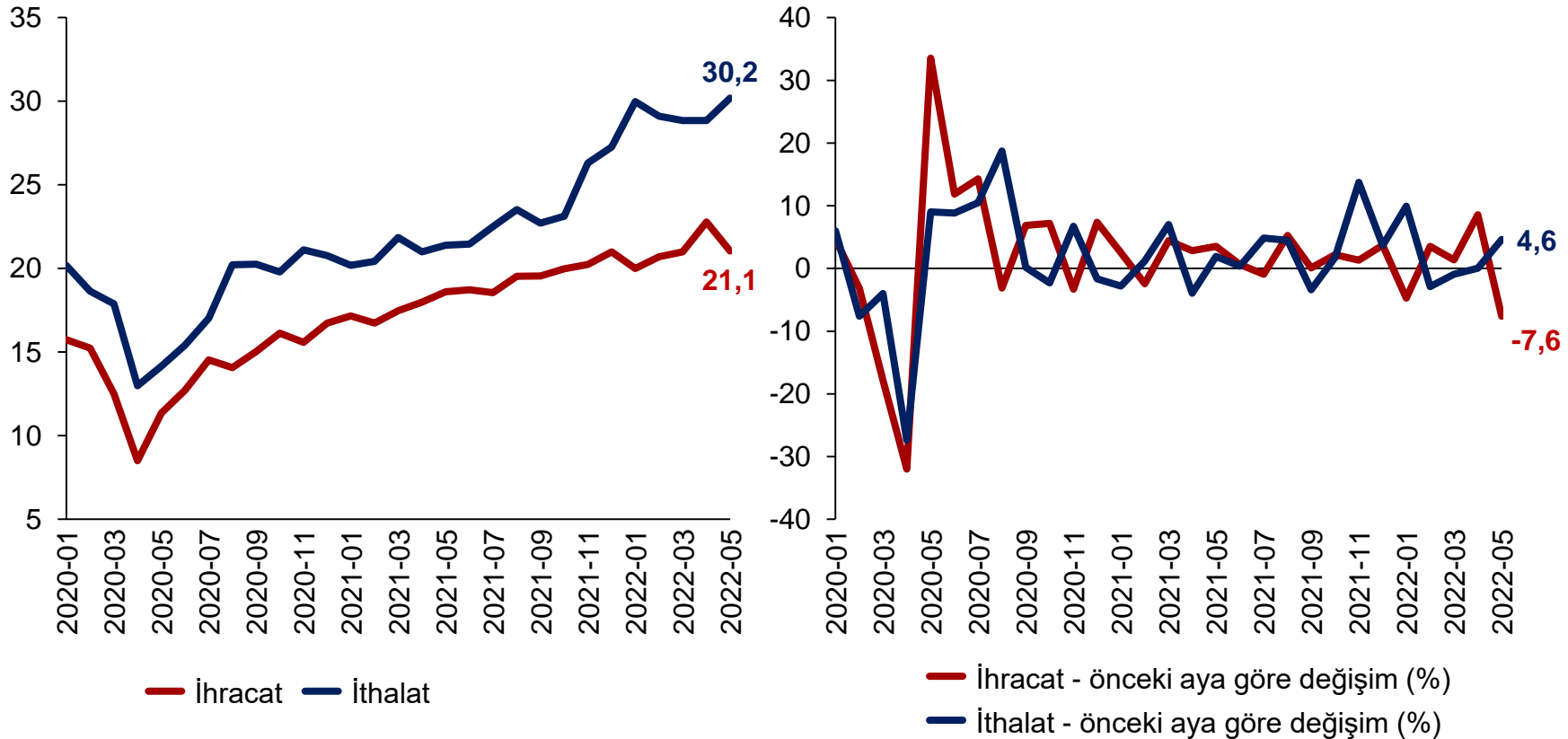
İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2020 – Mayıs 2022

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde de dış ticaret açığı önemli oranda artmaktadır.

Mayıs ayında ihracat bir önceki aya göre %7,6 azalırken, ithalat %4,6 artmıştır.

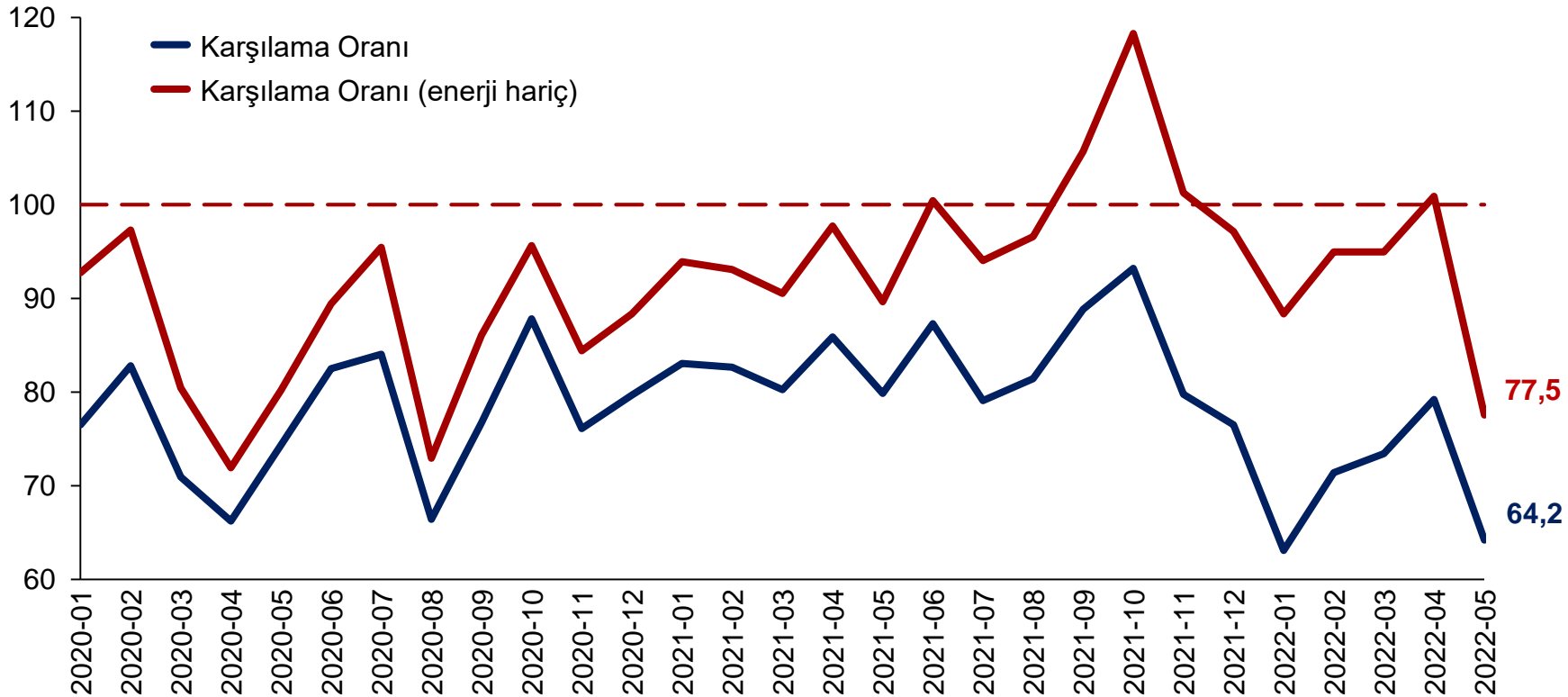
İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2020 – Mayıs 2022

İhracatın ithalatı karşılama oranı Mayıs ayında 15 puan düşmüş, %64,2 olarak gerçekleşmiştir.

Enerji hariç kalemlerde de karşılama oranı %77,5'e gerilemiştir.

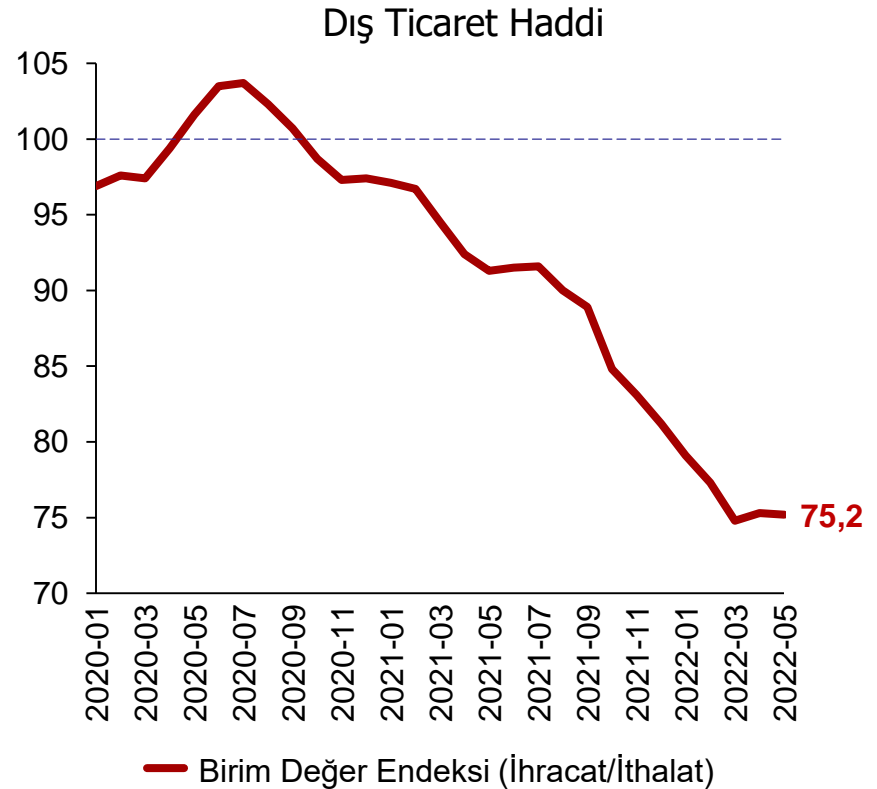
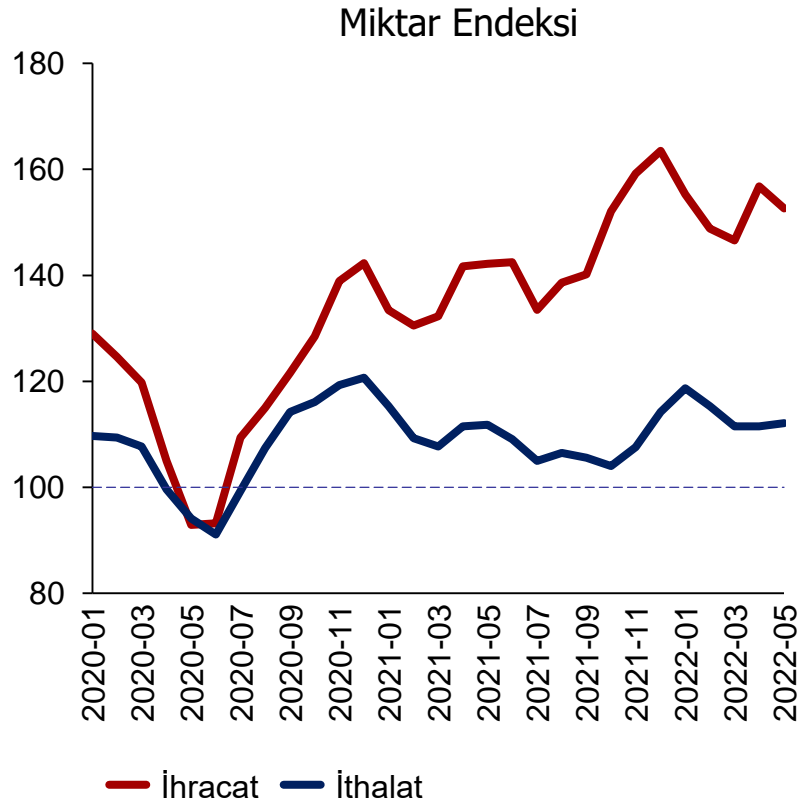
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2020 – Mayıs 2022

2022 yılında ihracat miktar olarak daha hızlı artarken, dış ticaret fiyatları ihracat aleyhine gelişmektedir.

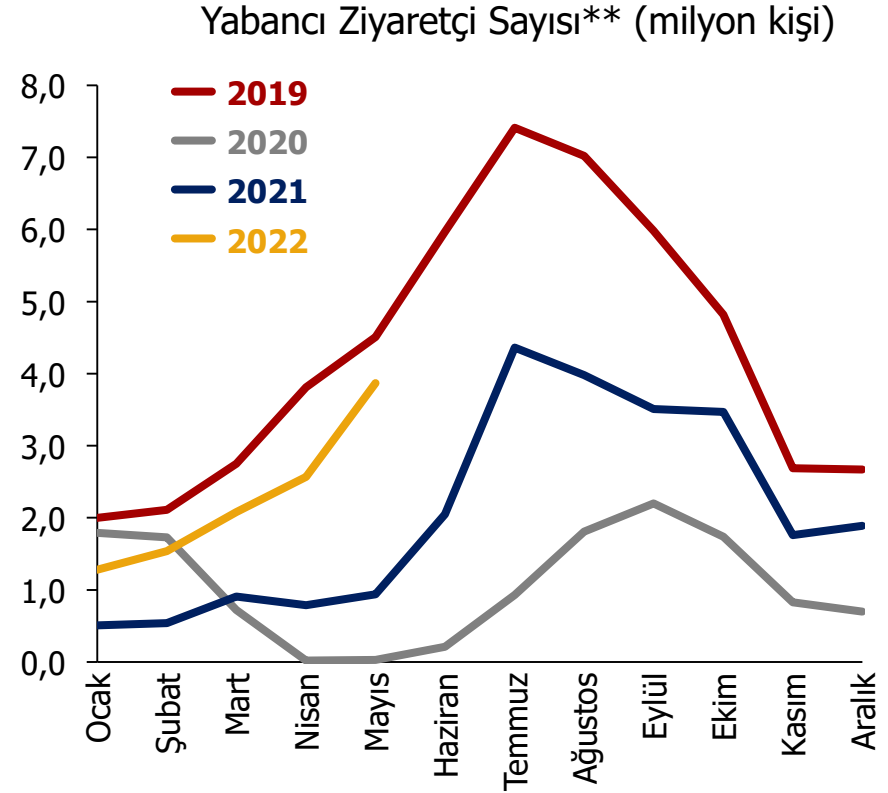
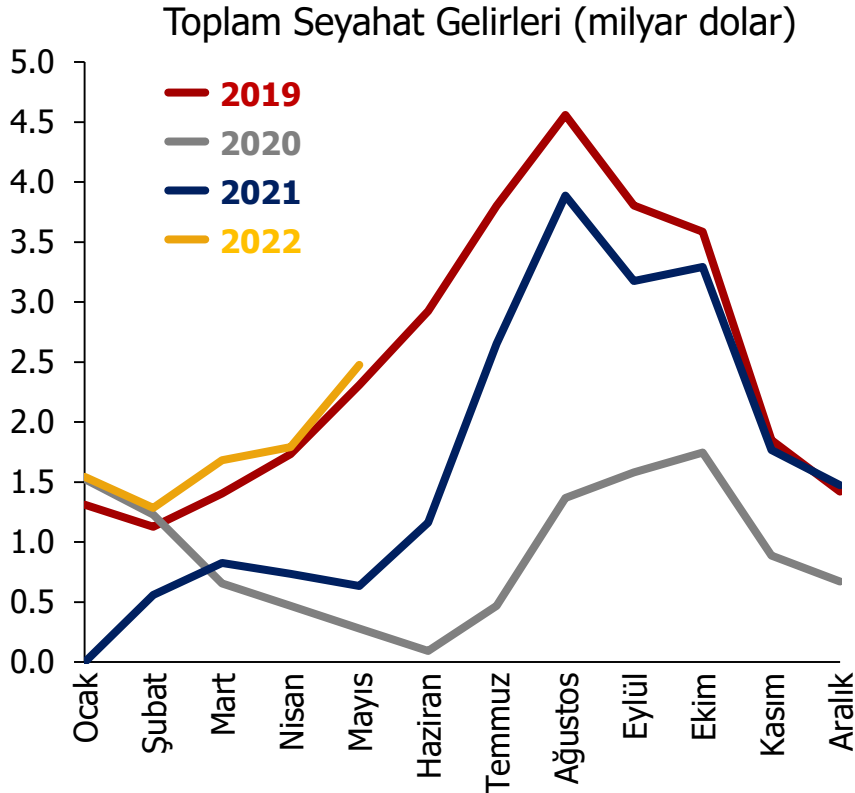
Dış ticaret hadleri tarihi düşük seviyelerini korumaktadır.

İhracat ve ithalat miktar ve birim değer endeksleri (2015=100, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2020 – Mayıs 2022

Ocak-Mayıs döneminde turizm gelirleri son üç yılın üzerinde seyretmektedir.
Yabancı ziyaretçi sayıları ise 2019 yılı düzeyini henüz yakalayamamıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Mayıs 2022)

Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

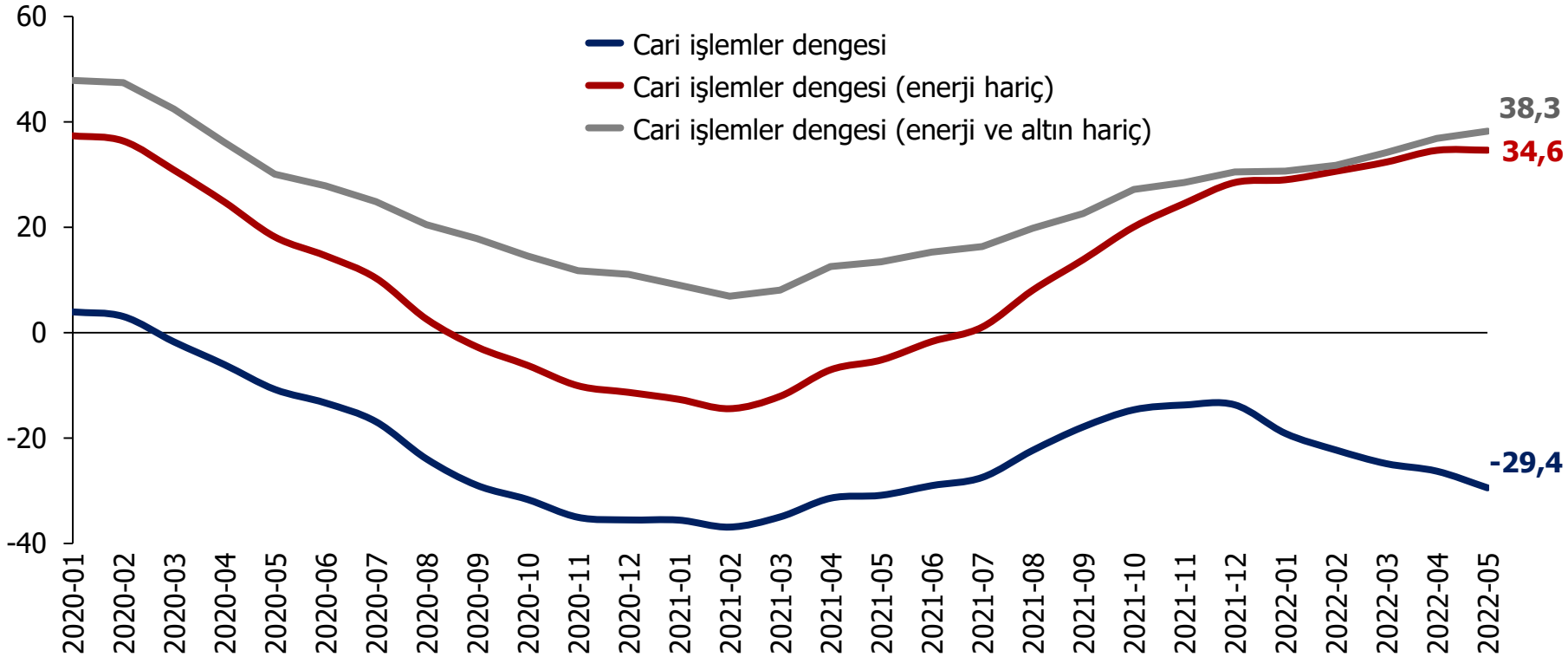
* 2020 yılı Nisan-Haziran döneminde salgının kontrolüne yönelik seyahat kısıtlamaları nedeniyle turist girişi olmamıştır.

** Yurt dışı ikametli Türk vatandaşlarını kapsamamaktadır.

2022 yılında cari işlemler açığı artmaktadır; Mayıs ayı itibarıyla 29,4 milyar dolara yükselmiştir.

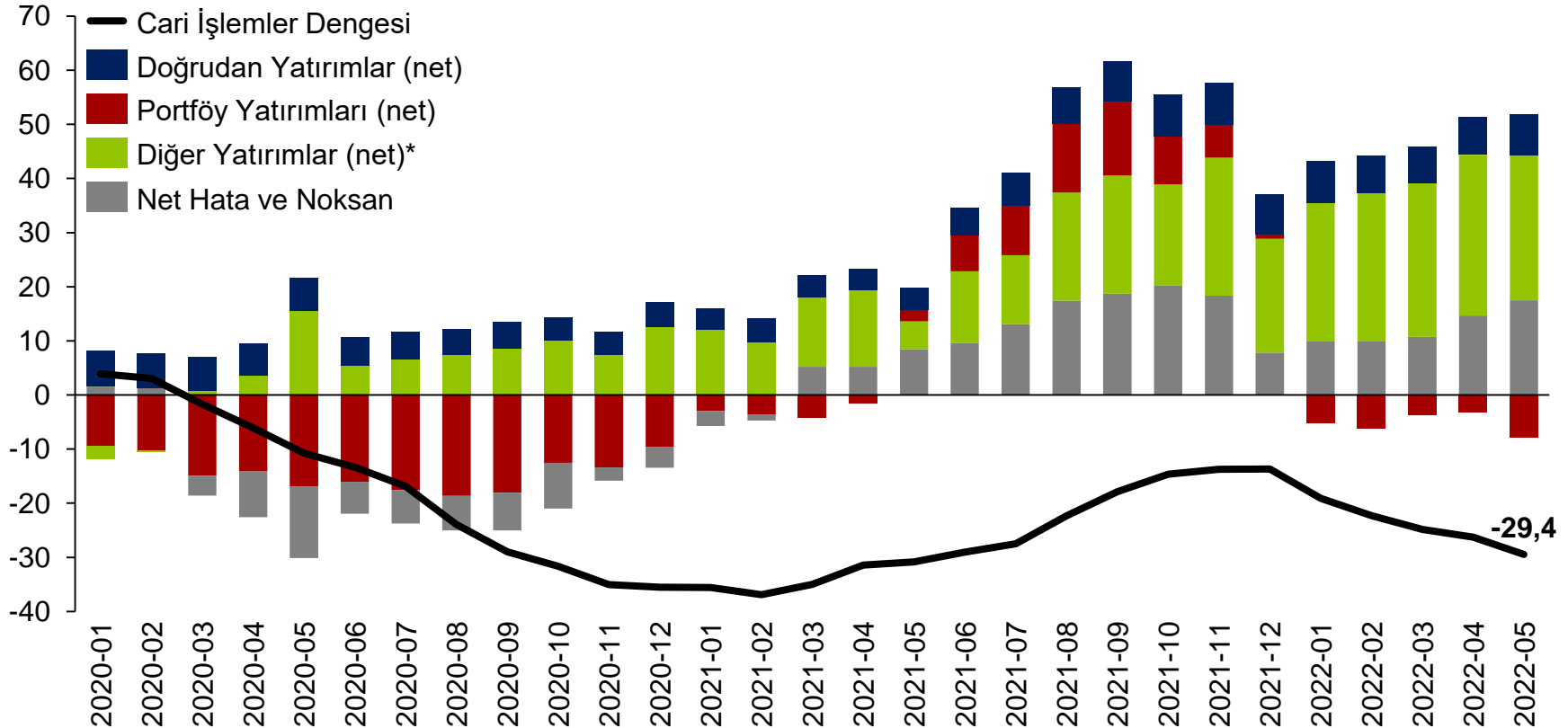
Enerji ve altın dışı tanımlı çekirdek göstergeler cari fazlaya işaret etmekte olup artışları sınırlıdır.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 – Mayıs 2022

Mayıs ayında portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları devam etmektedir.
Kaynağı henüz tespit edilemeyen sermaye girişleri (Net Hata ve Noksan) 17,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar)
Ocak 2020 - Mayıs 2022

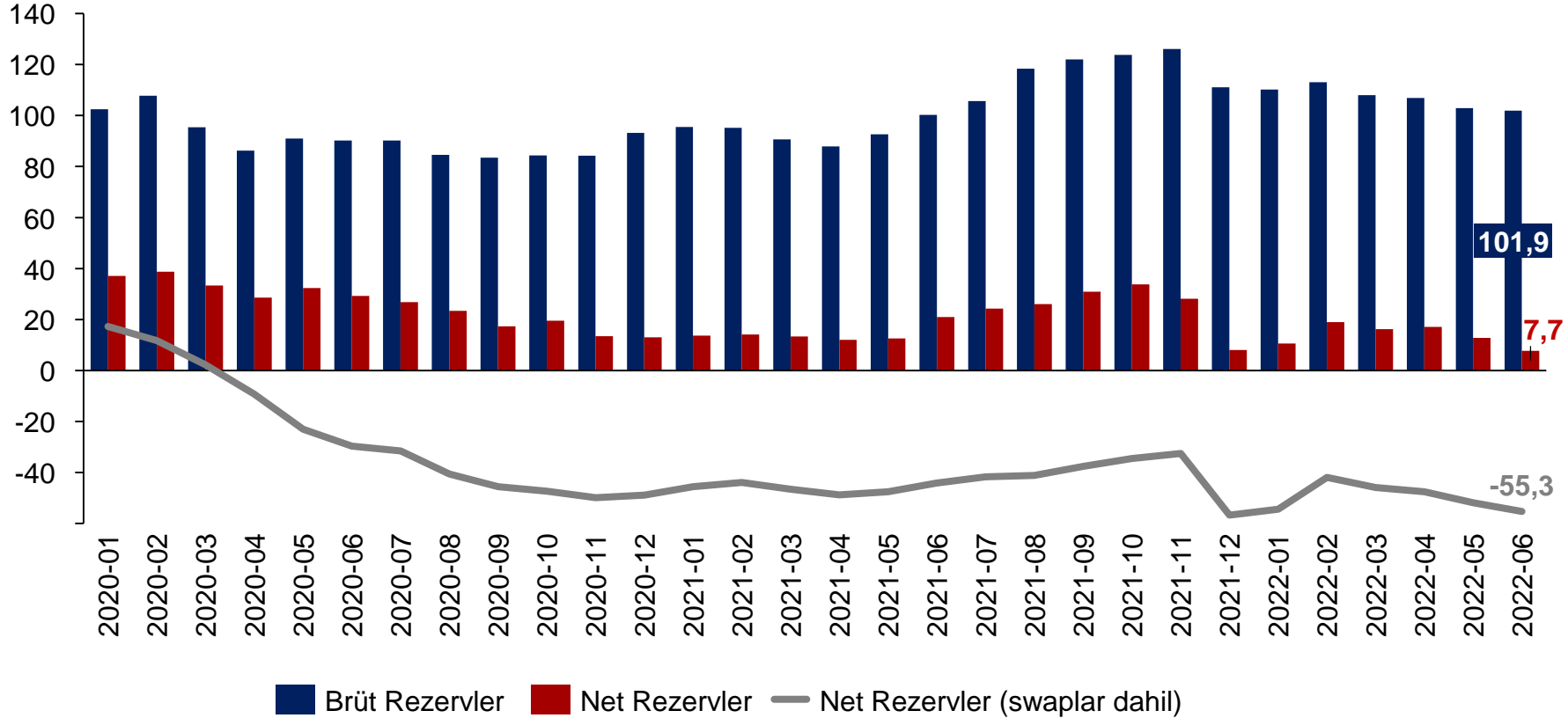
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirilmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Merkez Bankası net rezervleri 7,7 milyar dolara gerilemiştir; Haziran 2002'den bu yana en düşük düzeydir.

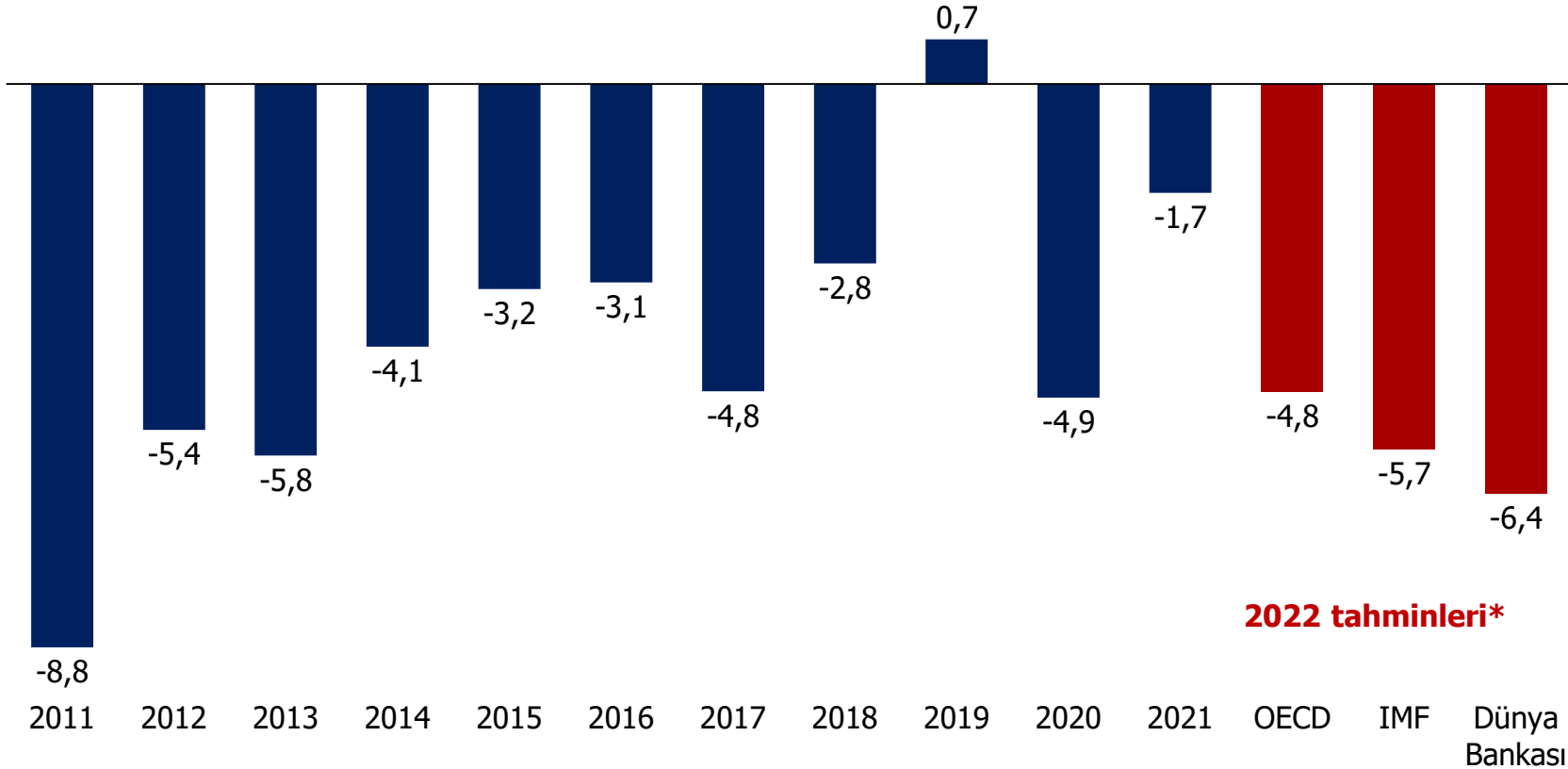
Haziran ayı itibarıyla brüt rezervler 101,9 milyar dolar, swaplar dahil net rezervler ise -55,3 milyar dolar seviyesindedir.

Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2020 – Haziran 2022

2022 yılında cari işlemler açığının önemli ölçüde artacağı tahmin edilmektedir.
Uluslararası kuruluşların cari açık /GSYİH tahminleri %4,8 - 6,4 aralığındadır.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Haziran 2022 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar verileridir.

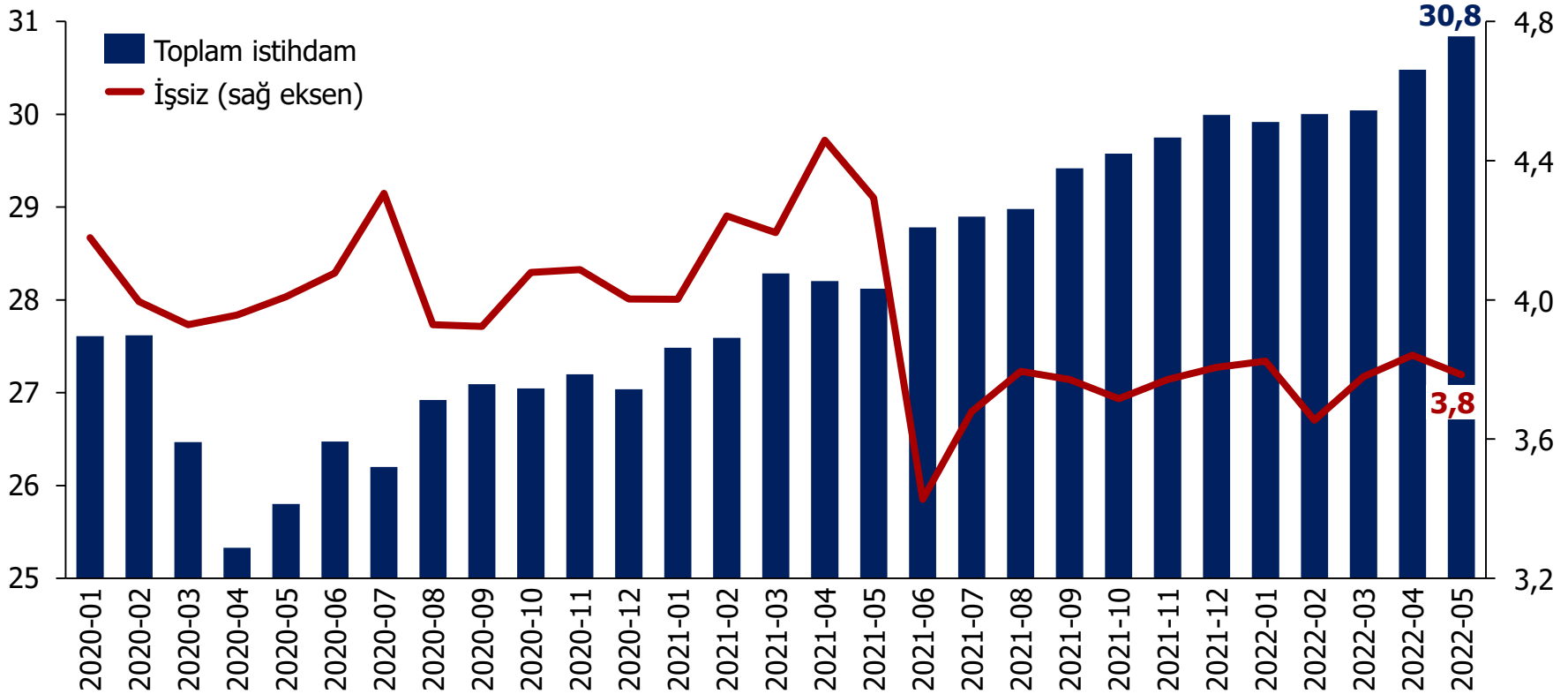
İstihdam ve İşsizlik

- Toplam ve tarım dışı istihdam
- İşgücüne katılım ve işsizlik
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
 - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
 - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
 - Atıl işgücü oranı
- Kadın ve genç işsizlik oranları

Mayıs ayında istihdam 30,8 milyona ulaşırken, işsiz sayısı 3,8 milyon olmuştur.

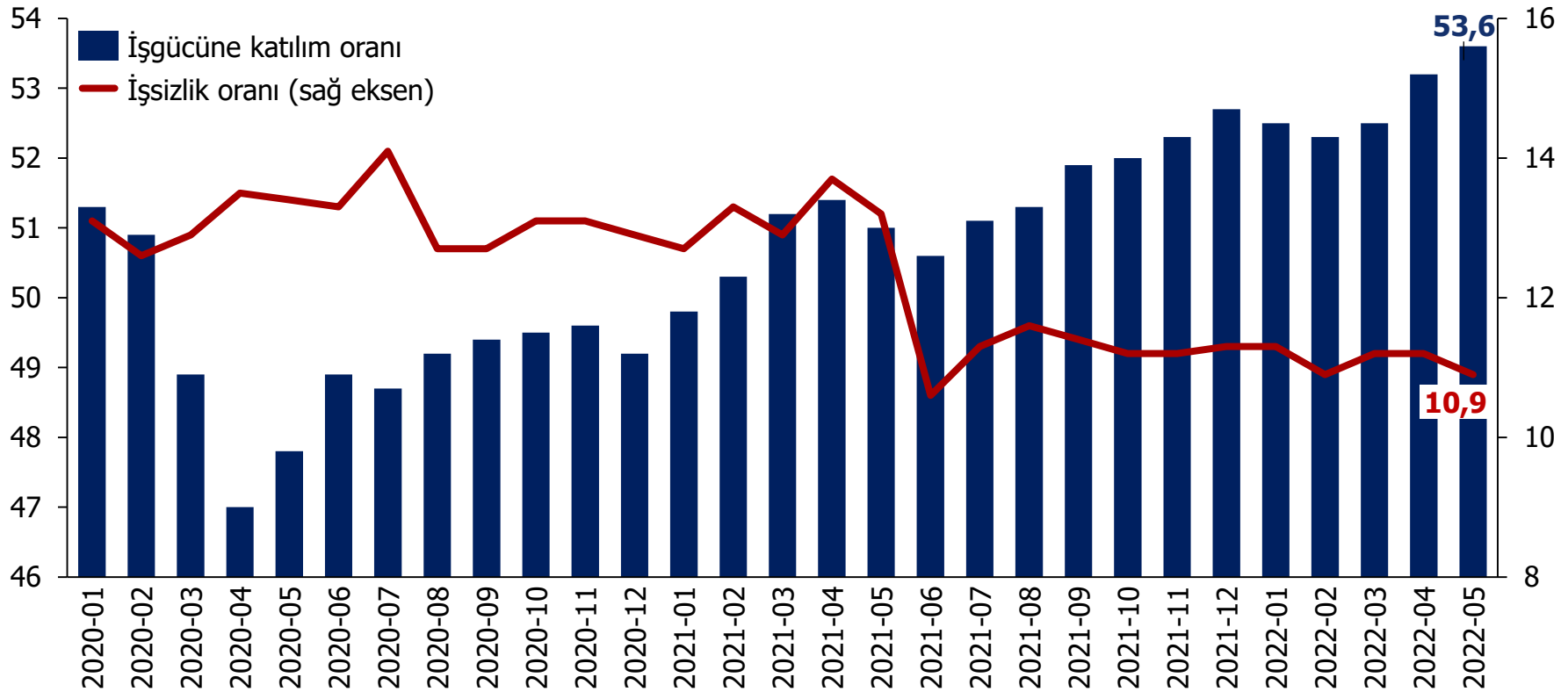
İstihdam bir önceki aya göre 358 bin artmış, işsiz sayısı ise 56 bin azalmıştır.

Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2020 – Mayıs 2022

Mayıs ayında işsizlik oranı 0,3 puan gerileyerek %10,9 olmuştur.
İşgücüne katılım oranı ise 0,4 puan artarak %53,6'ya yükselmiştir.

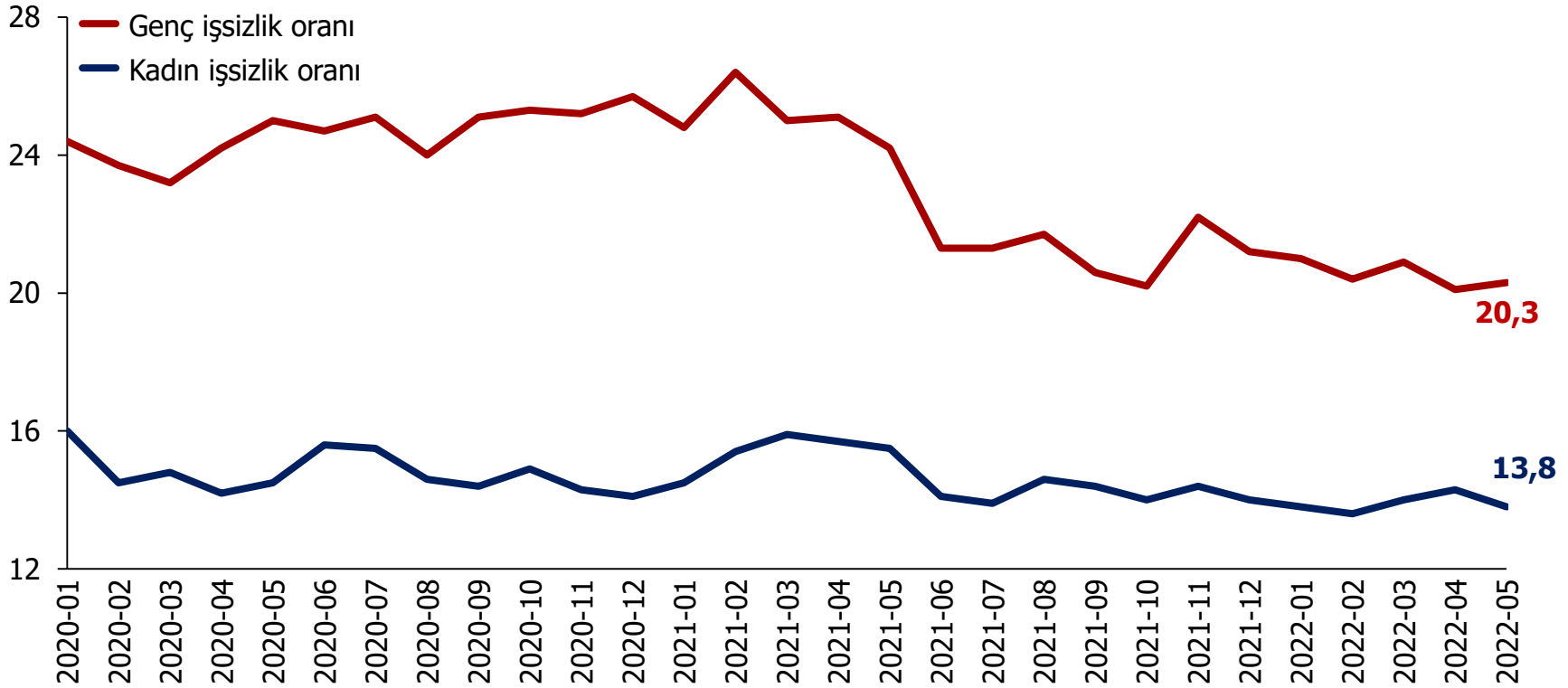
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Mayıs 2022

Kadınlarda işsizlik oranı gerilemiş, genç nüfusta ise artmıştır.

Genç işsizlik oranı Şubat 2021'den bu yana 6,1 puan düşmüştür.

Genç* ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Mayıs 2022

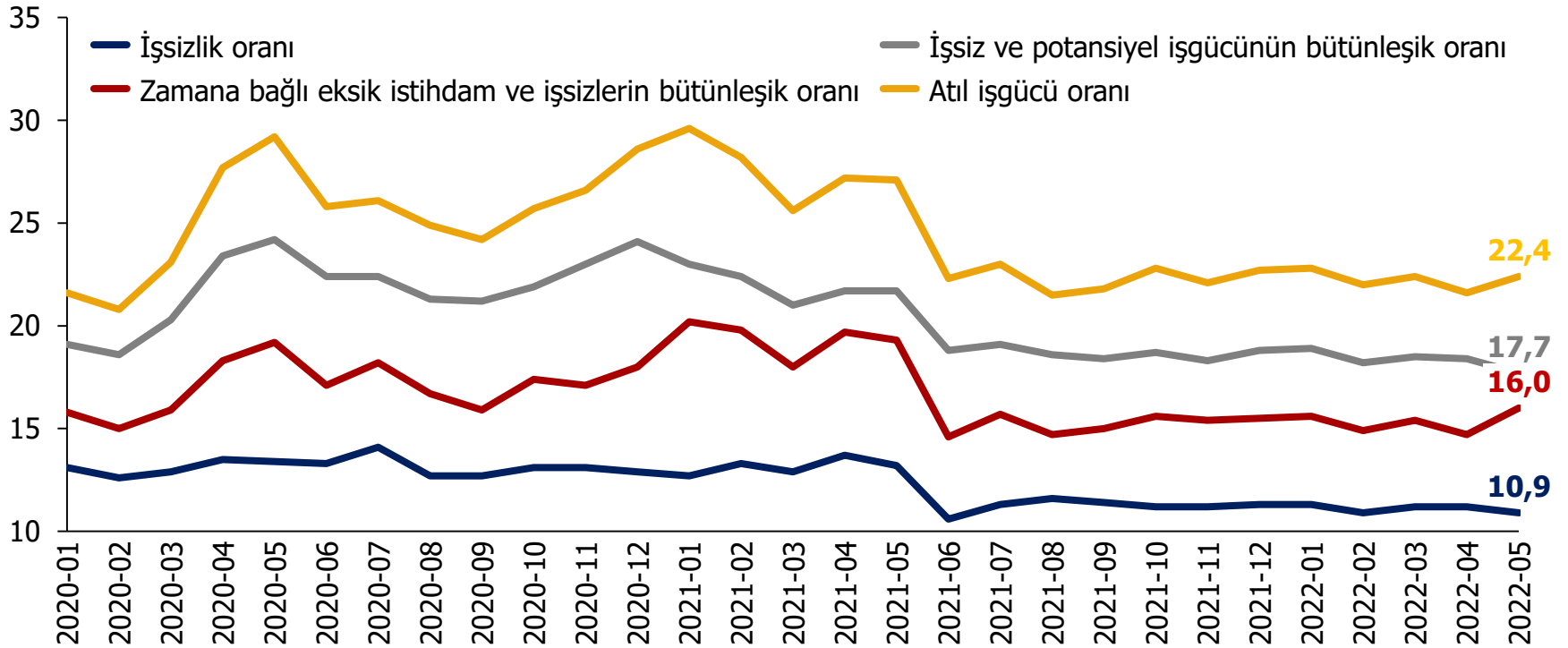

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

*15-24 yaş grubunu kapsamaktadır.

Atıl işgücü oranı bir önceki aya göre 0,8 puan artarak %22,4 olmuştur.
Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranındaki aylık artış ise 1,3 puandır.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Mayıs 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

Kamu Maliyesi

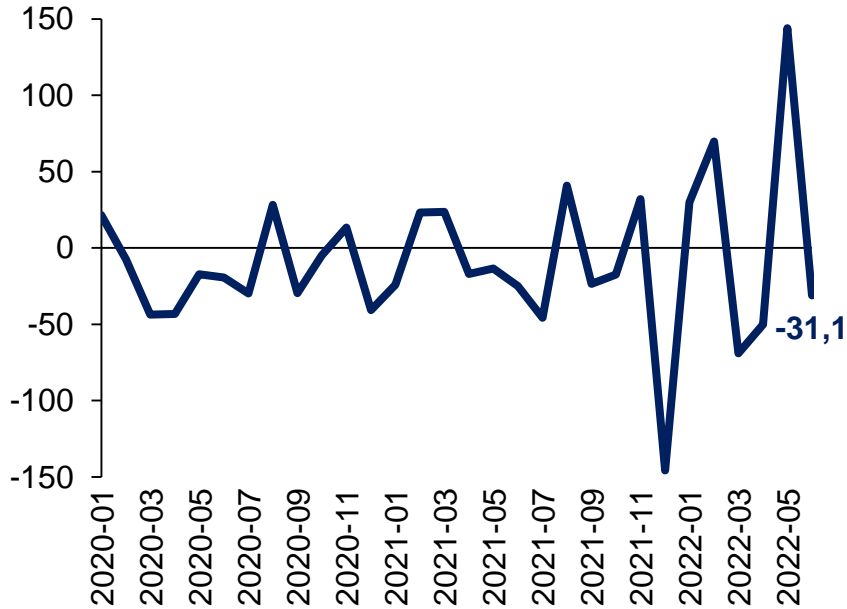
- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
 - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
 - Döviz cinsi borç stoku
 - Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH

Merkezi Yönetim bütçe dengesi ile faiz dışı dengede yüksek ve dalgalı seyir sürmektedir.

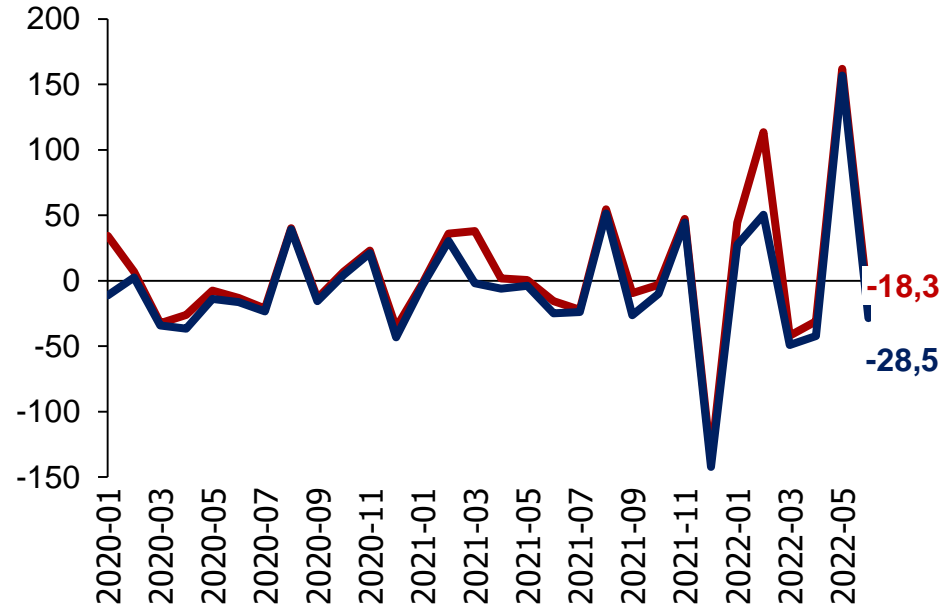
Haziran ayında Merkezi Yönetim bütçe dengesinde 31,1 milyar TL, faiz dışı dengede ise 18,3 milyar TL açık kaydedilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2020 – Haziran 2022

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

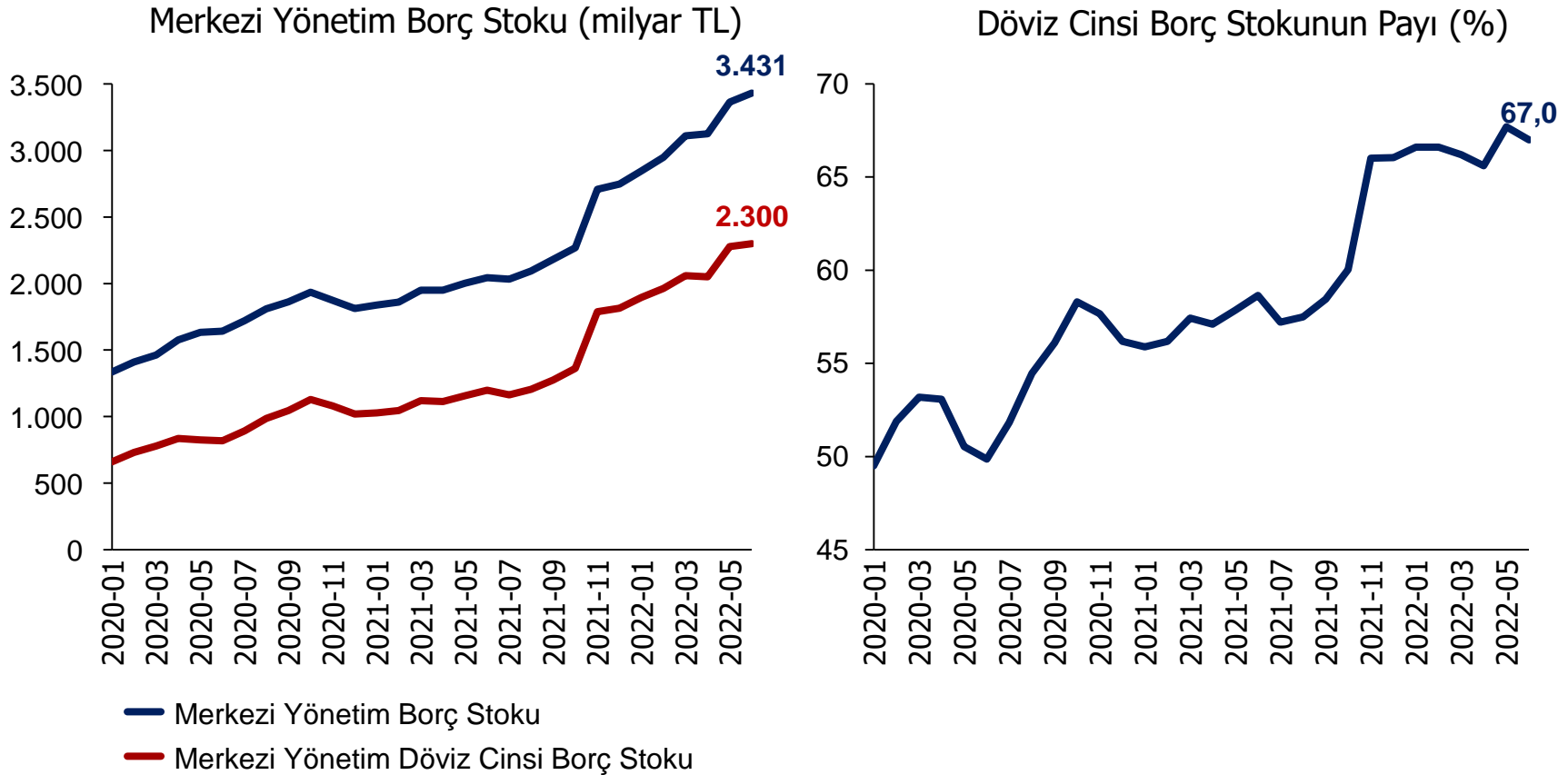
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

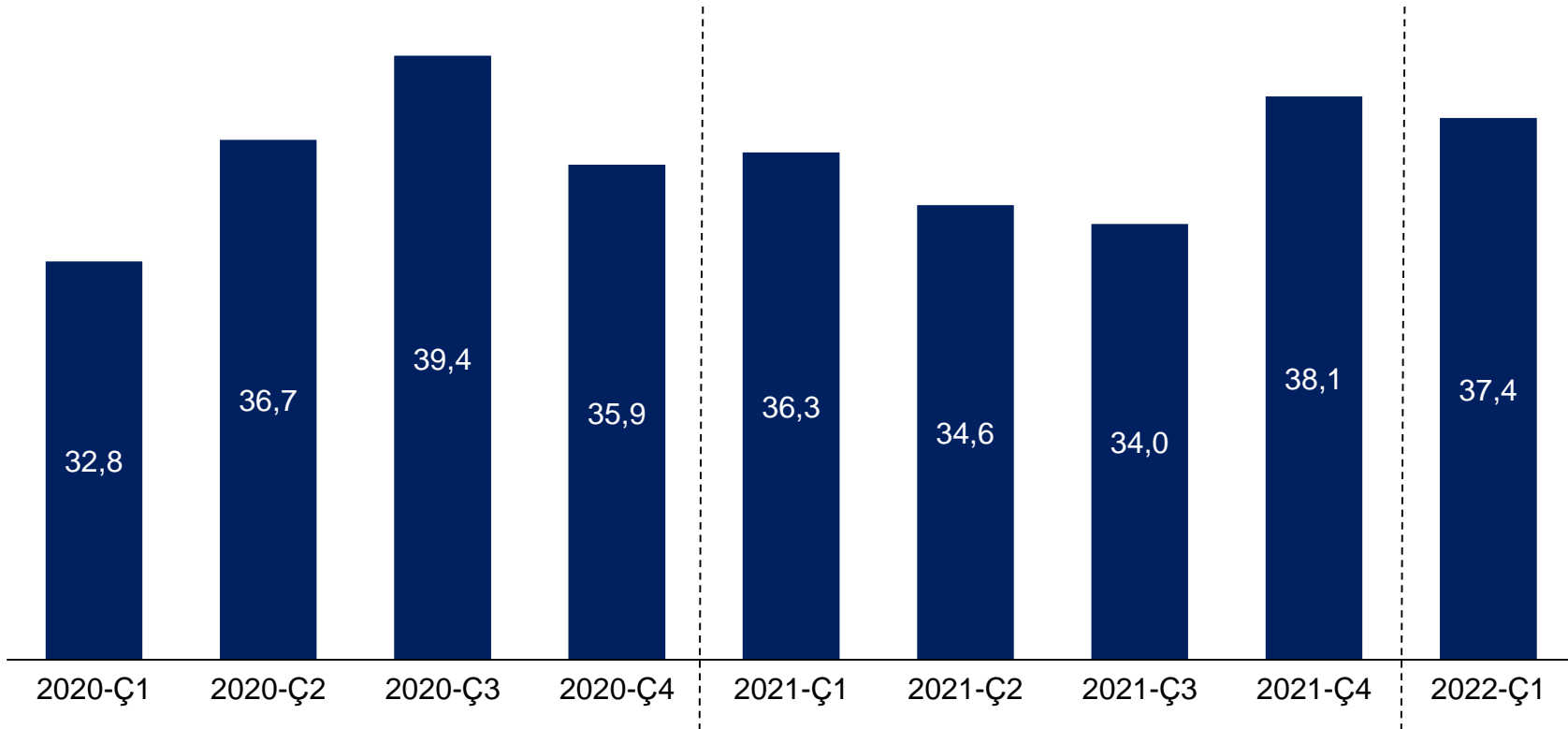
Haziran ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki aya göre %2 artmıştır.
Döviz cinsi borçlanmaların payı ise %67 olmuştur.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2020 – Haziran 2022)

2022'nin ilk çeyreğinde Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranı %37,4 olmuştur.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2022 Ç2

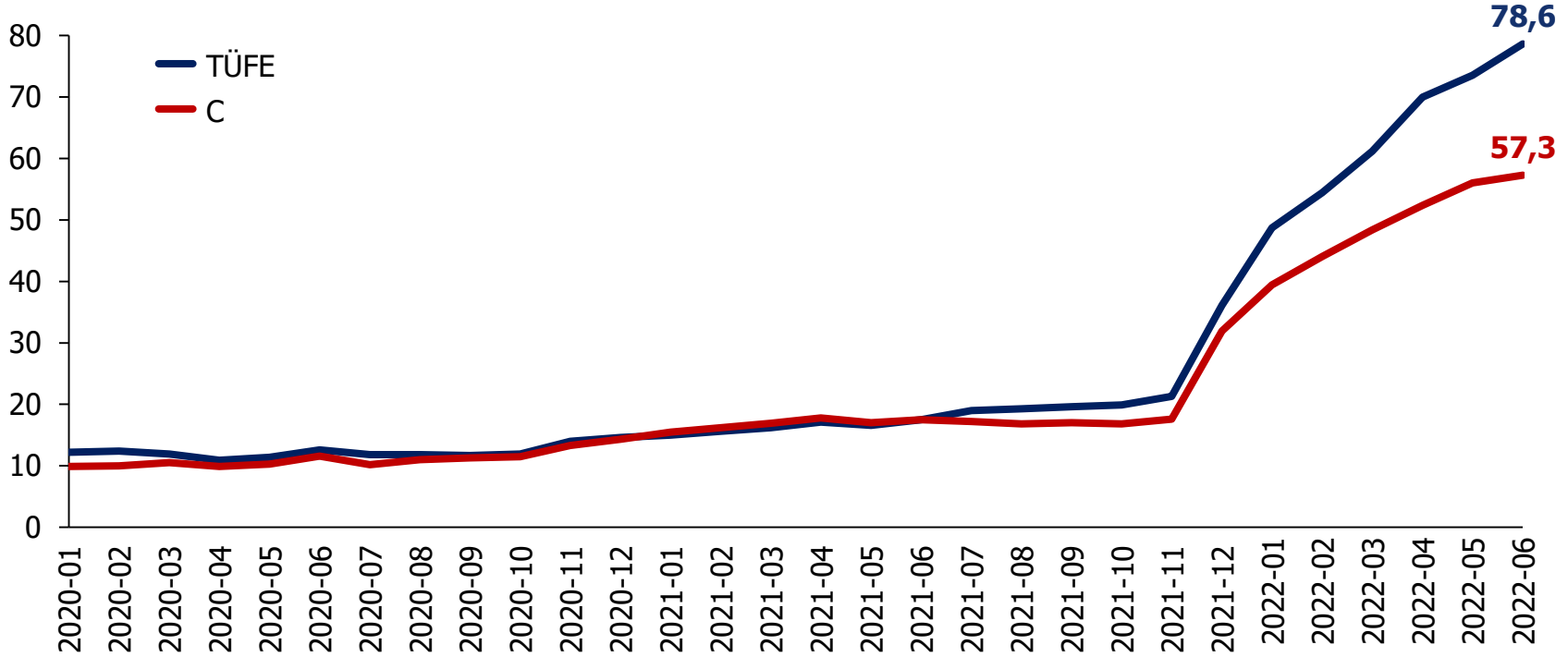

Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Haziran ayında tüketici enflasyonu son 24 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. TÜFE'nin yıllık değişimi %78,6'ya, temel eğilim göstergelerinden TÜFE-C endeksindeki ise %57,3'e yükselmiştir.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2020 – Haziran 2022

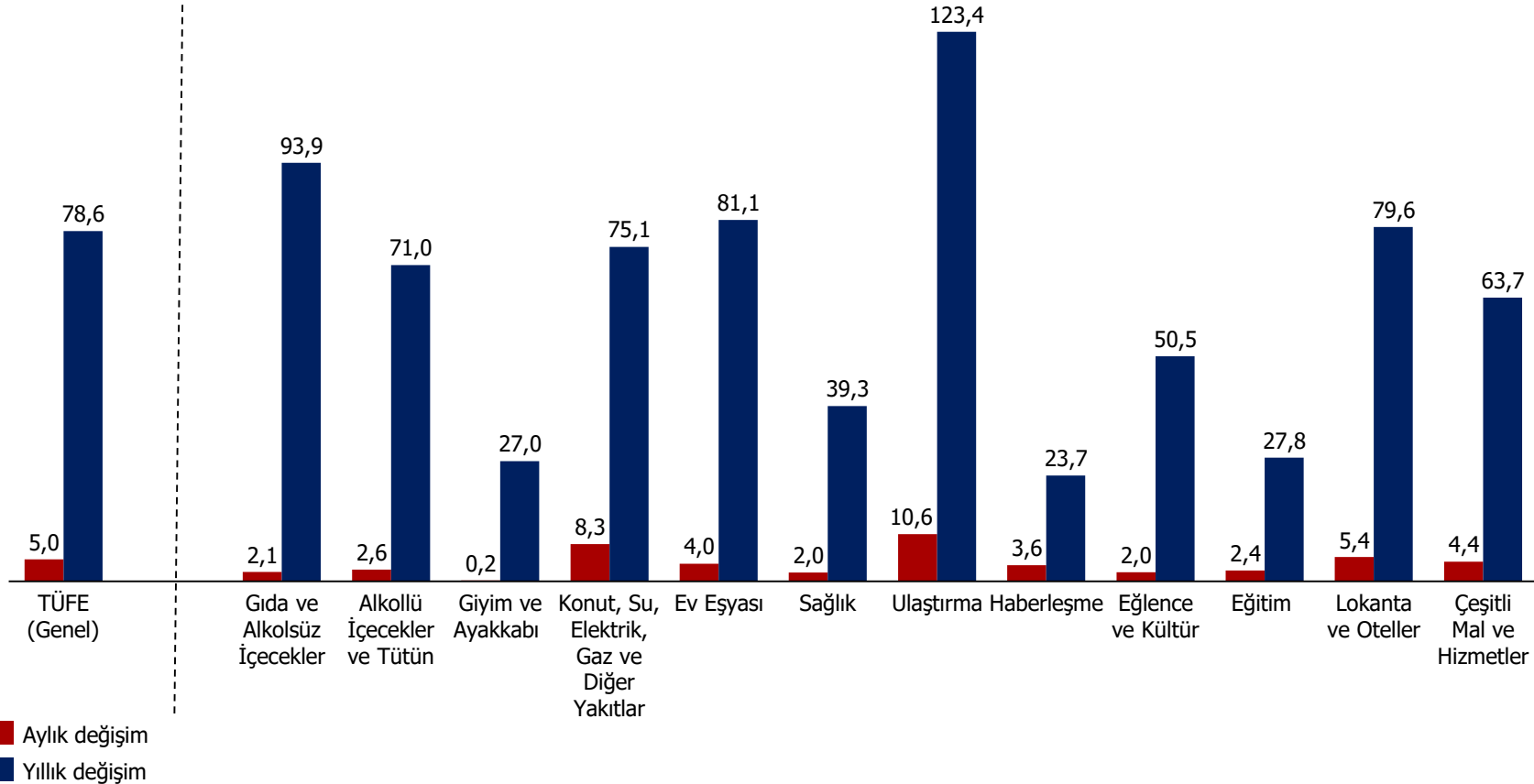
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Haziran ayında aylık tüketici enflasyon oranı %5'tir; ulaştırma fiyatı en fazla artan kalemdir.

Ulaştırma ve gıda yıllık olarak en yüksek fiyat artışlarının görüldüğü ana harcama gruplarıdır.

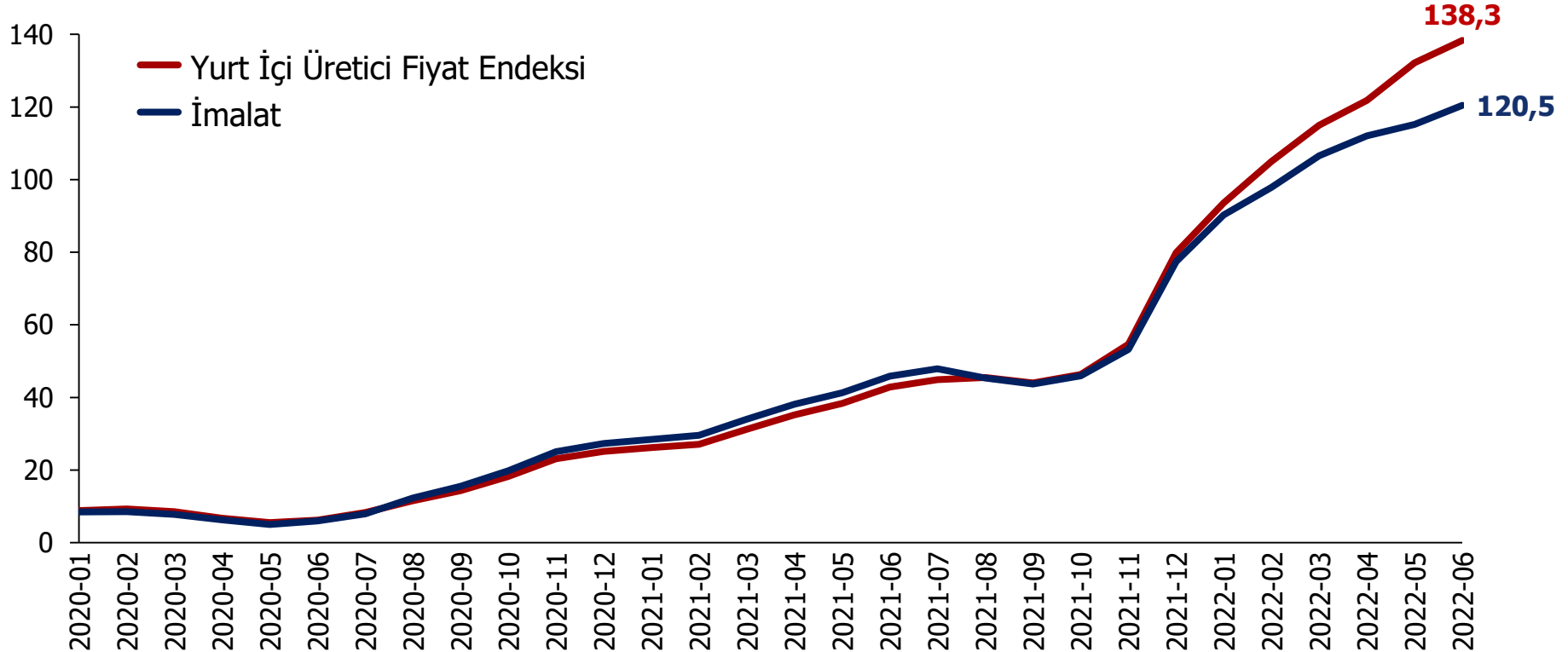
TÜFE ve alt kalemler (%) Haziran 2022

Haziran ayında yurtiçi ÜFE ve TÜFE enflasyonu arasındaki fark 59,7 puan ile tarihi en yüksek seviyededir.

Haziran 2022'de üretici enflasyon oranı %138,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

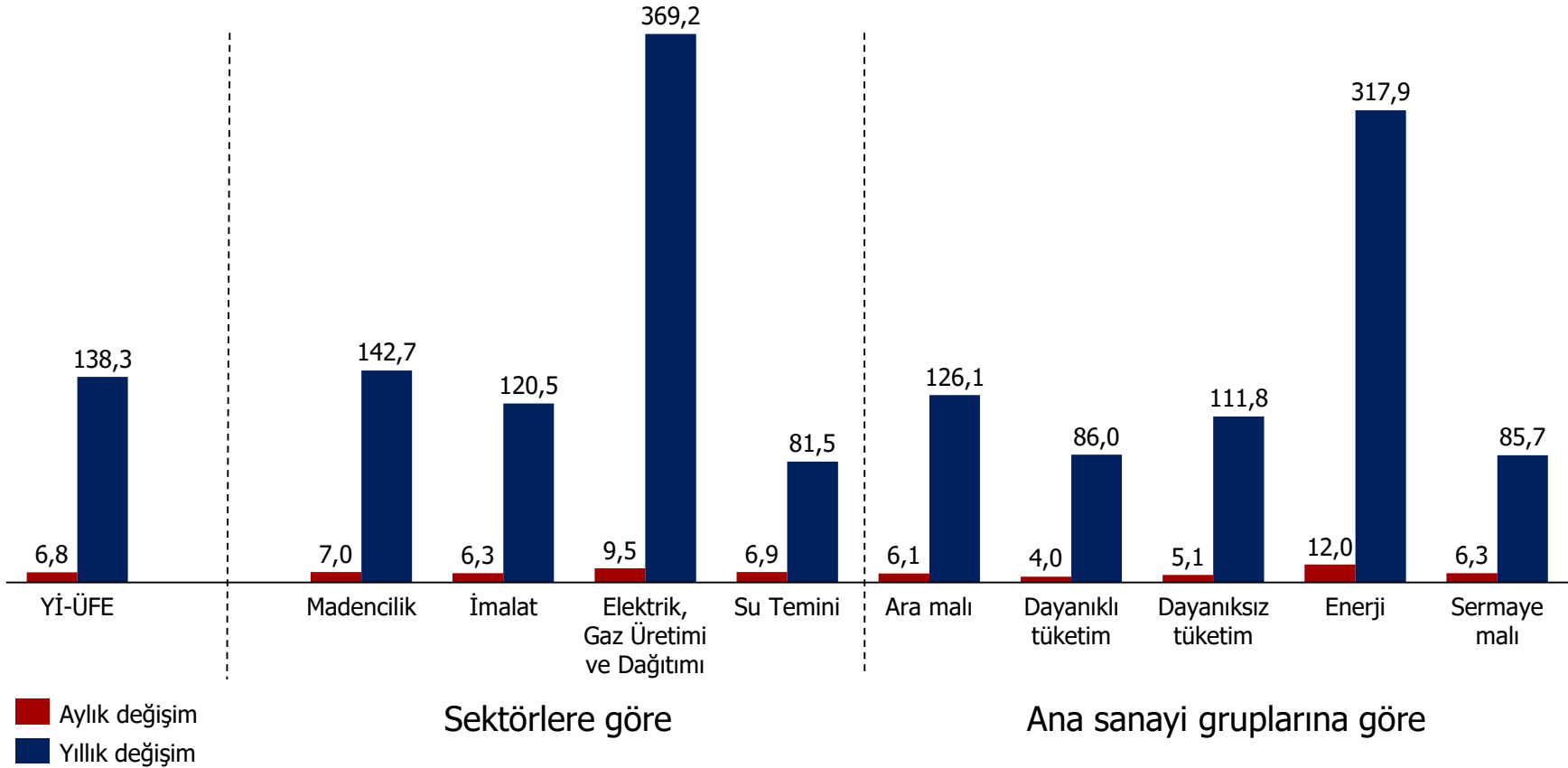
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2020 - Haziran 2022

Haziran ayında aylık üretici enflasyon oranı %6,8'dir; elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı en yüksek aylık fiyat artışının görüldüğü sektördür.

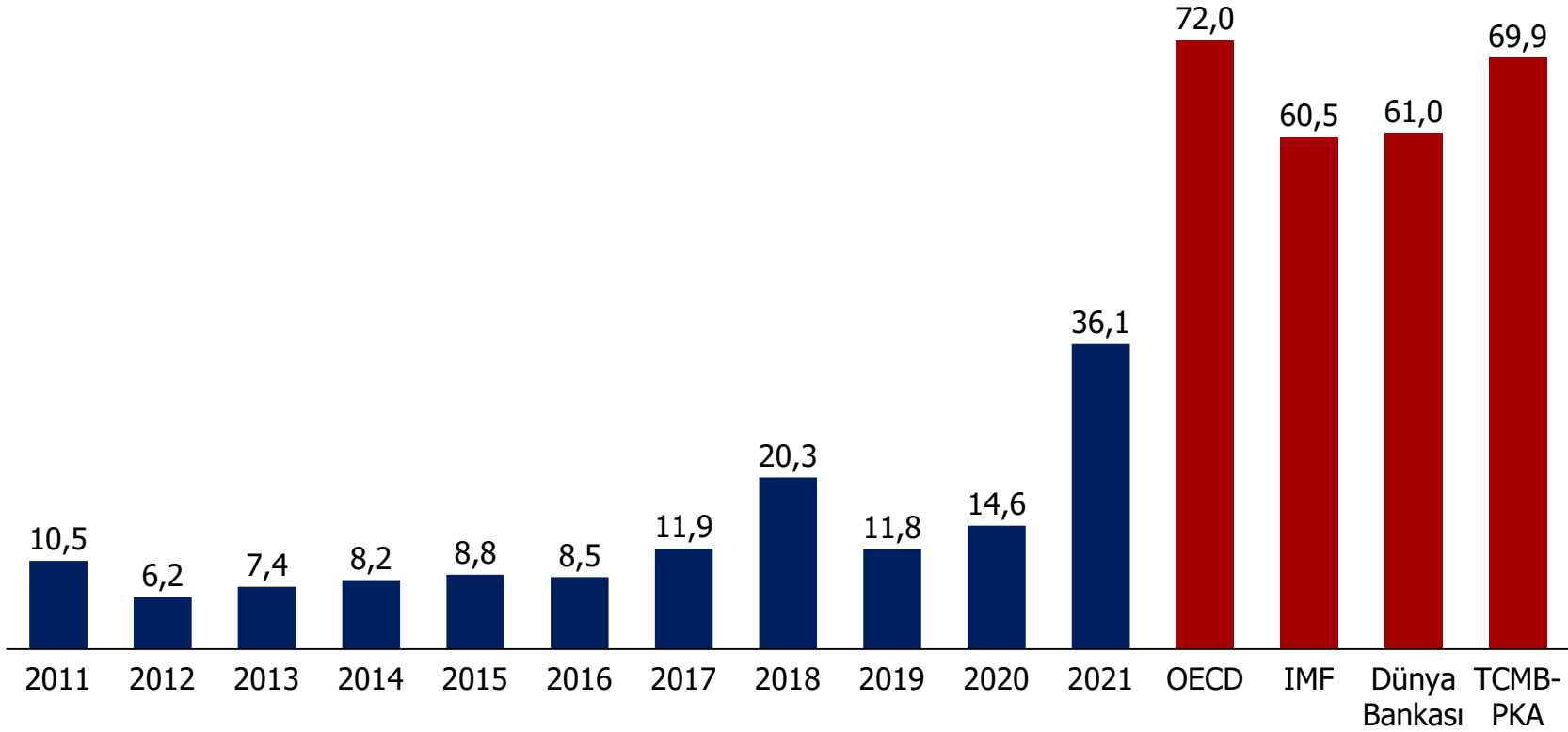
Enerji sektöründe %317,9, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında ise %369,2 oranında yıllık fiyat artışları gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Haziran 2022

Enflasyonun 2022 yıl sonunda yüksek seviyesini koruyacağı tahmin edilmektedir.
Temmuz ayı TCMB Piyasa Katılımcıları Anketinde enflasyon beklentisi 5,3 puan artarak %69,9 olmuştur.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2022

2022 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

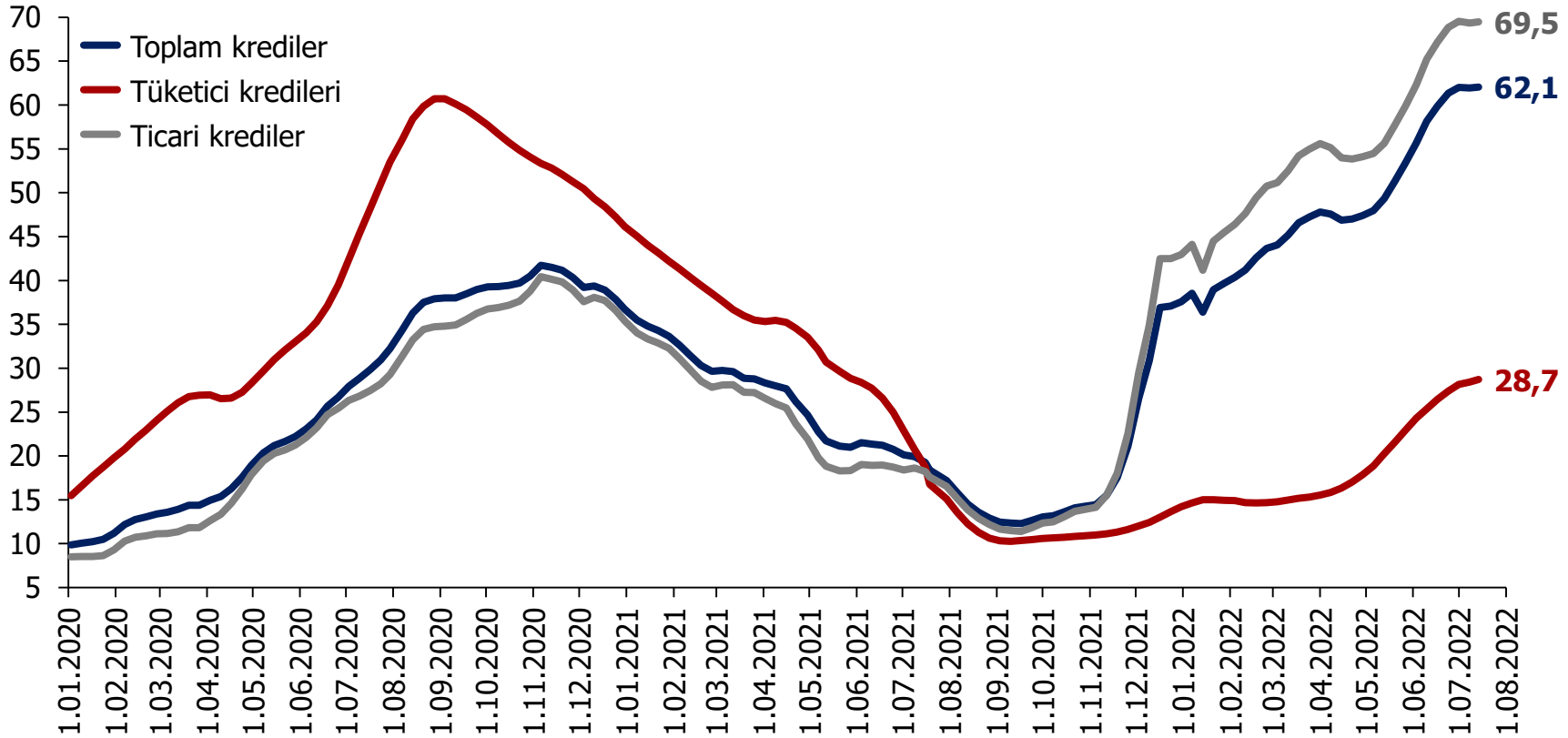
* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Haziran tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Temmuz 2022 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
 - Kredi büyüme hızları
 - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
 - Takipteki alacaklar
 - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
 - Toplam mevduat
 - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
 - Ticari kredi ve mevduat faizi
 - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında ticari krediler kaynaklı artışlar devam etmektedir.
Temmuz ayında ticari kredilerdeki yıllık artış oranı %69'u aşarken, tüketici kredilerindeki artış %28,7 ile sınırlıdır.

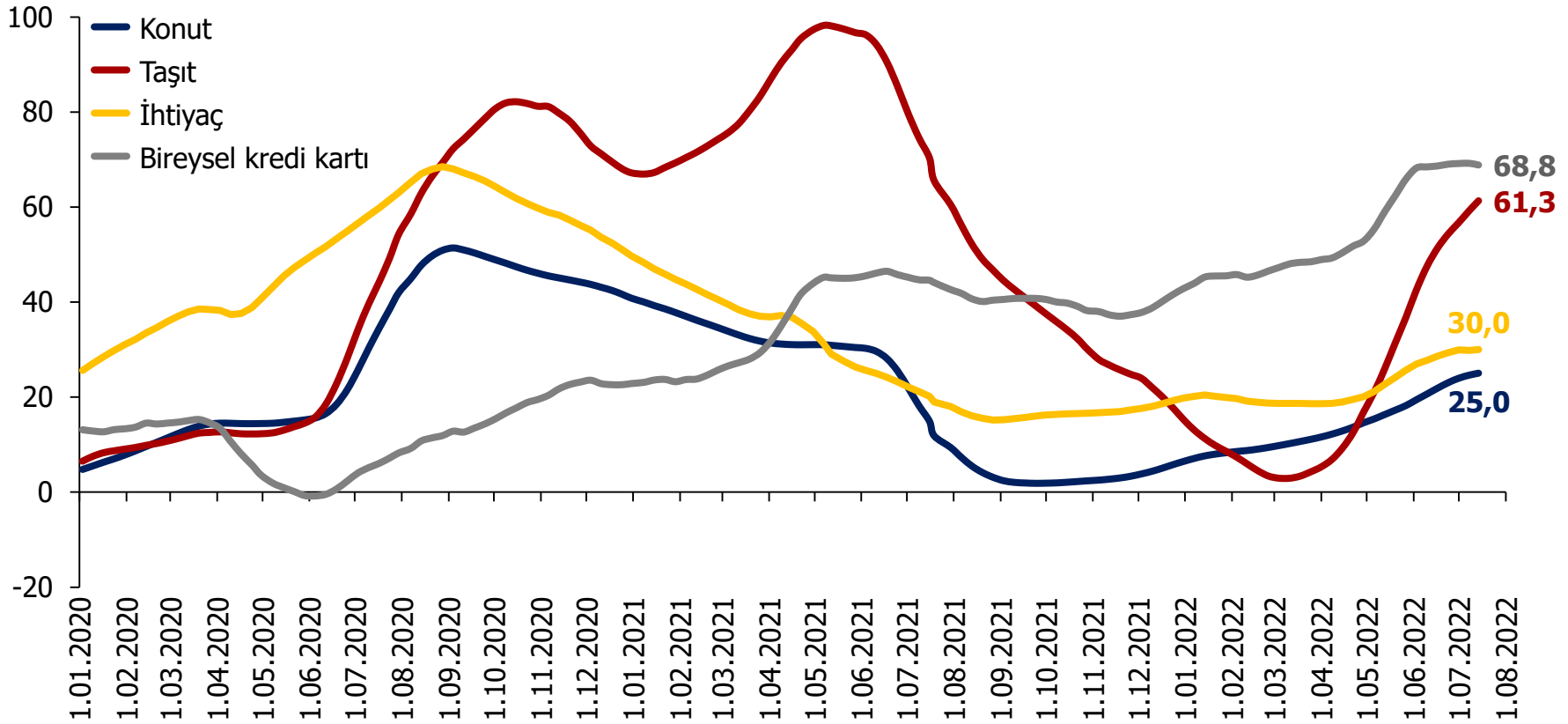
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 3 Ocak 2020 – 14 Temmuz 2022

Temmuz ayı itibarıyla en hızlı artışlar taşıt kredilerindedir, kredi kartı kullanımlarında ise yüksek seviyeler korunmaktadır.

İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %30'a, konut kredilerinde ise %25'e yükselmiştir.

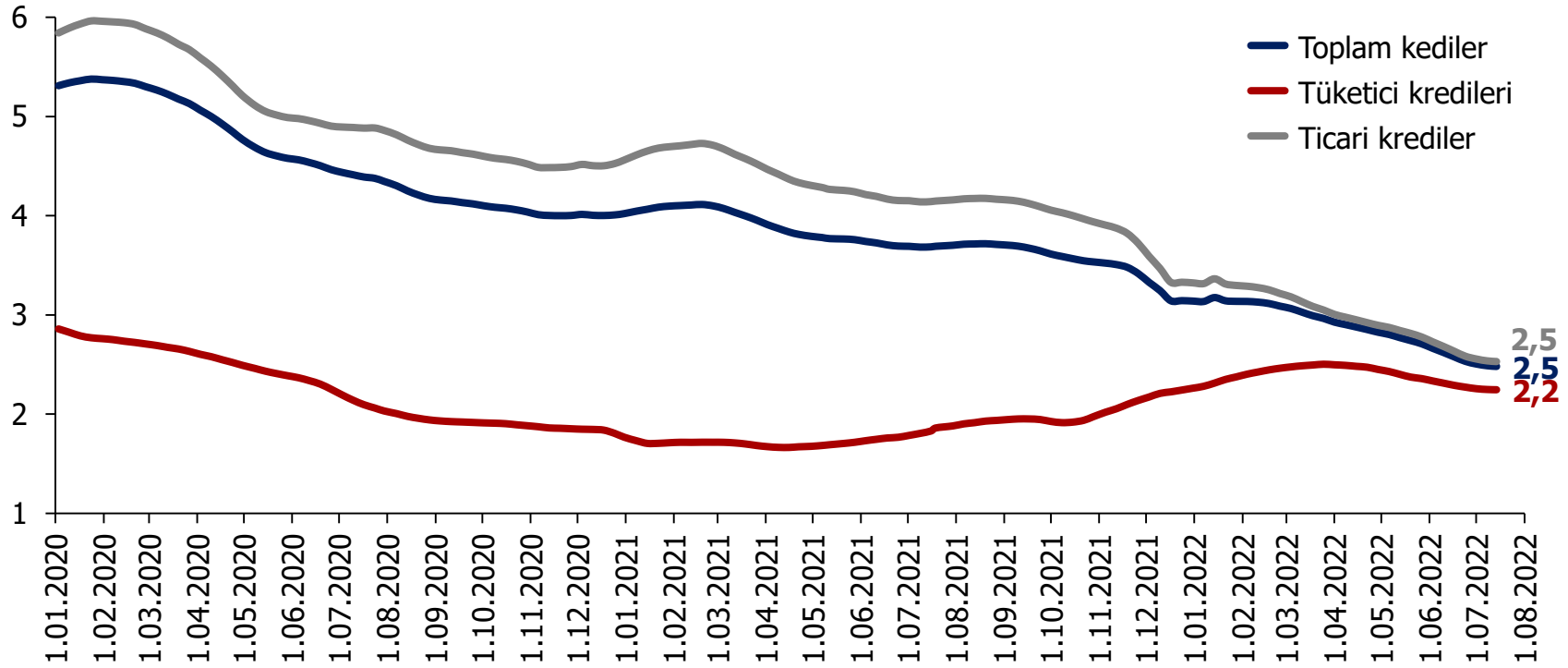
Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 3 Ocak 2020 – 14 Temmuz 2022

Takipteki alacaklar oranı gerilemektedir.

Takipteki alacaklar oranı tüketici kredilerinde %2,2, ticari kredilerde ise %2,5'tir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 14 Temmuz 2022

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

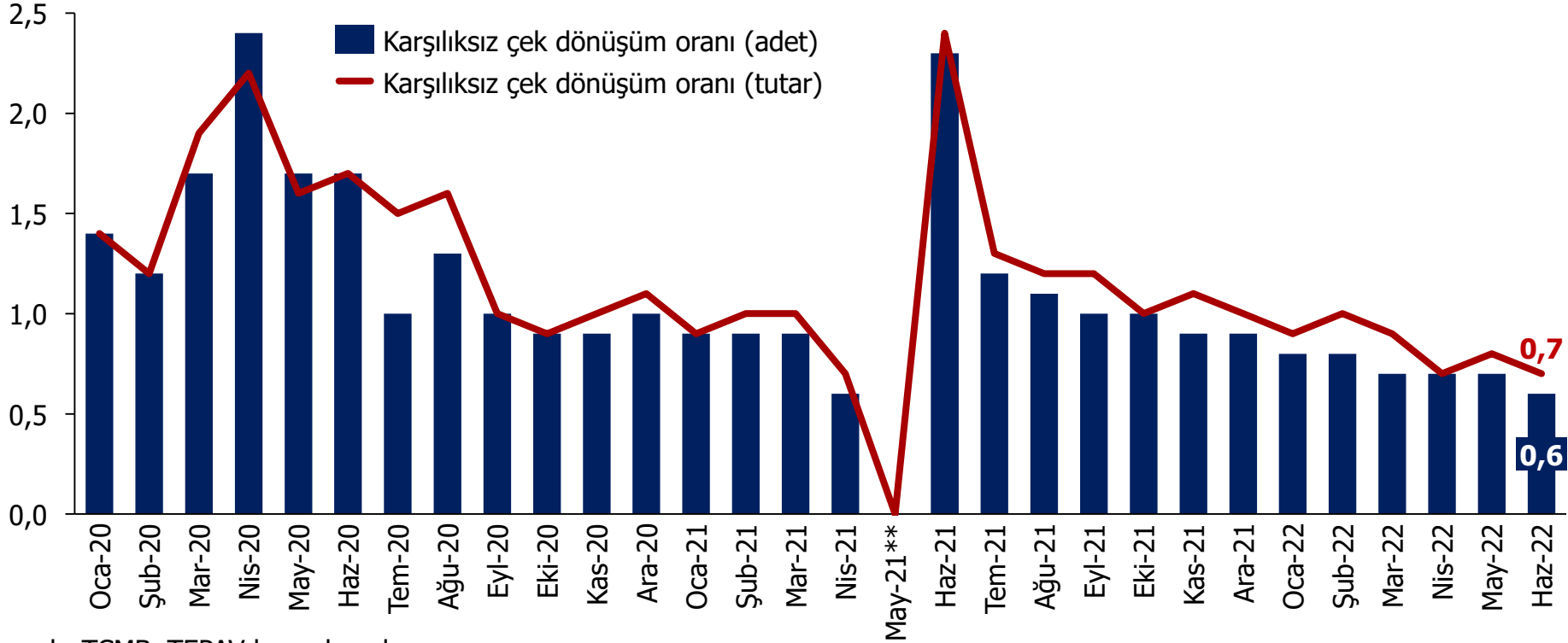
*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Haziran ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı azalmıştır.

Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %0,7, adet olarak %0,6 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2020 – Haziran 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

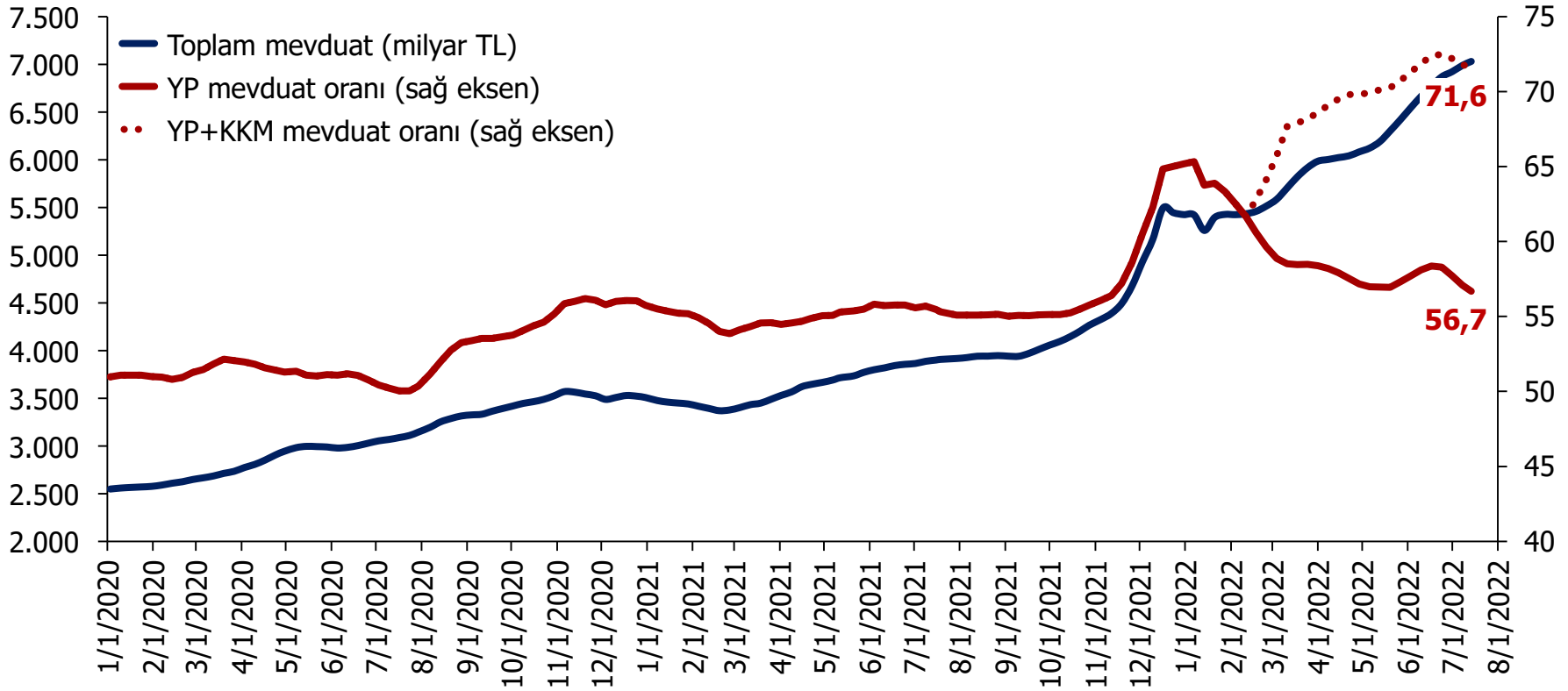
*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Toplam mevduat artmakta, yabancı para mevduatların payı ise düşmektedir.
Kur Korunmalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde yabancı para ve KKM dahil toplam mevduat oranı %70'i aşmaktadır.

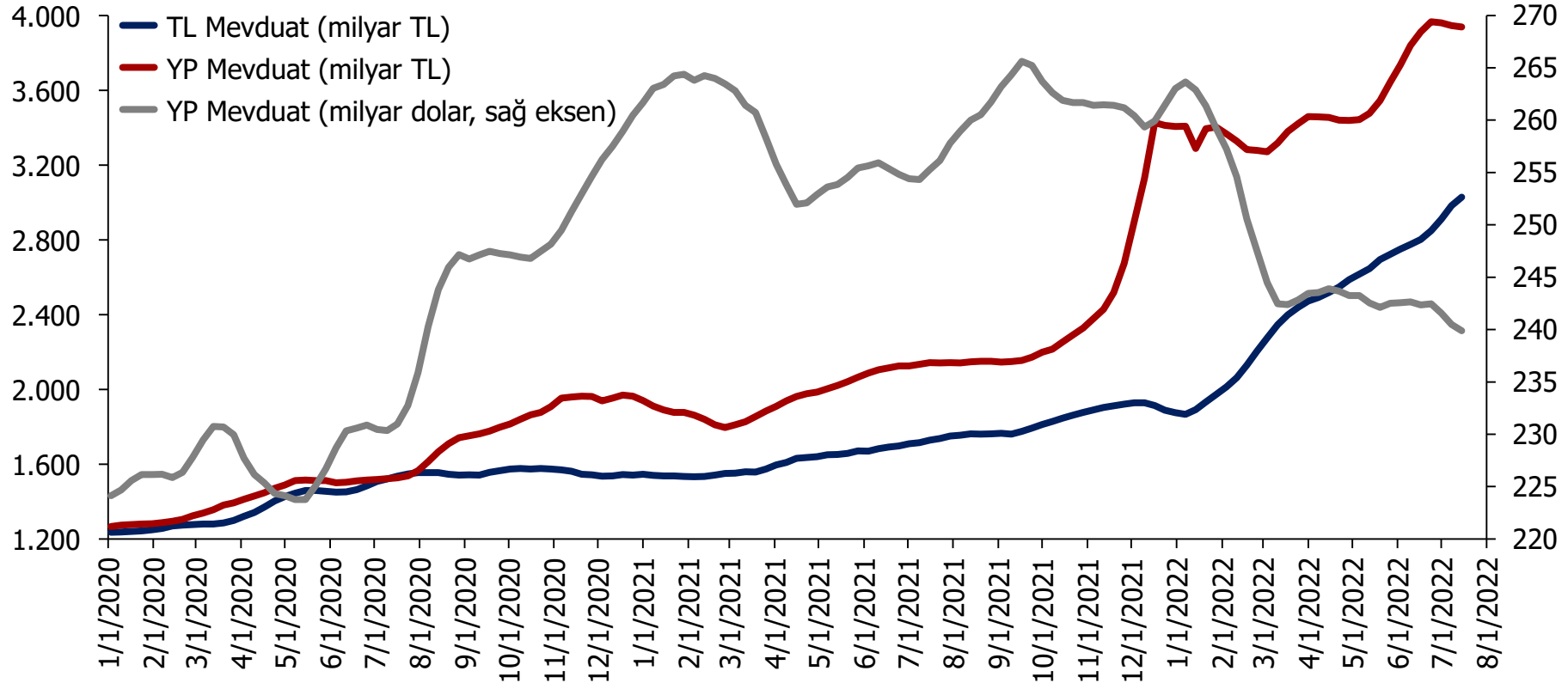
Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve döviz endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 15 Temmuz 2022

Yabancı para mevduatlarındaki kısmi gerileme Euro/dolar paritesindeki artıştan kaynaklanmaktadır.

Son haftalarda yabancı para mevduatları yaklaşık 2,5 milyar dolar gerilemiştir.

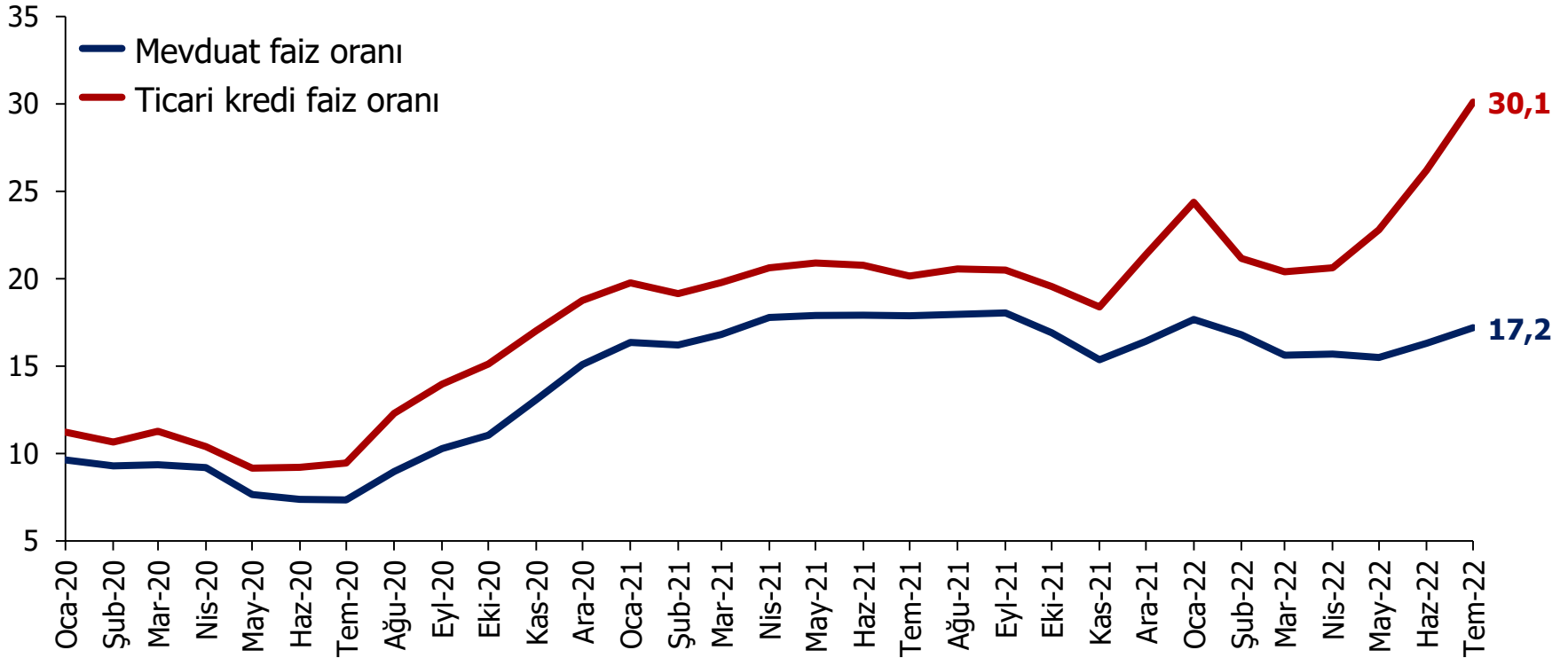
TL ve YP mevduatı (4 haftalık hareketli ortalama) 3 Ocak 2020 – 15 Temmuz 2022

Kredi faiz oranları son 3 yılın en yüksek seviyesindedir.

Nisan ayı sonrasında mevduat faiz oranı 1,5 puan artarken, ticari kredi faiz oranındaki değişim 9,5 puan olmuştur.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2020 – Temmuz 2022**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

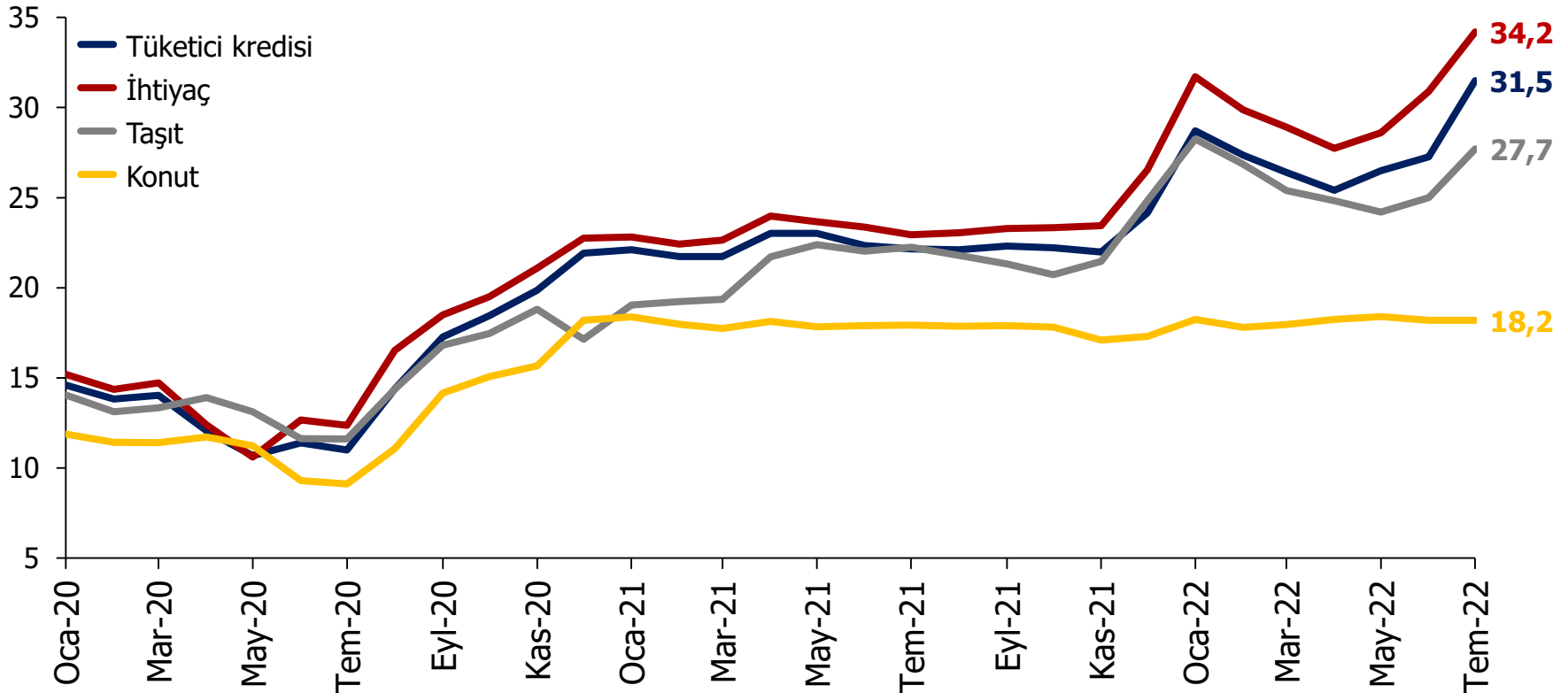
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 15 Temmuz 2022 tarihi itibarıdır.

Tüketici kredilerinde de faizler artmaktadır.

Temmuz ayında konut kredileri hariç tüm kredi türlerinde faiz oranları yükselmiştir.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Temmuz 2022*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 15 Temmuz 2022 tarihi itibarıyla.

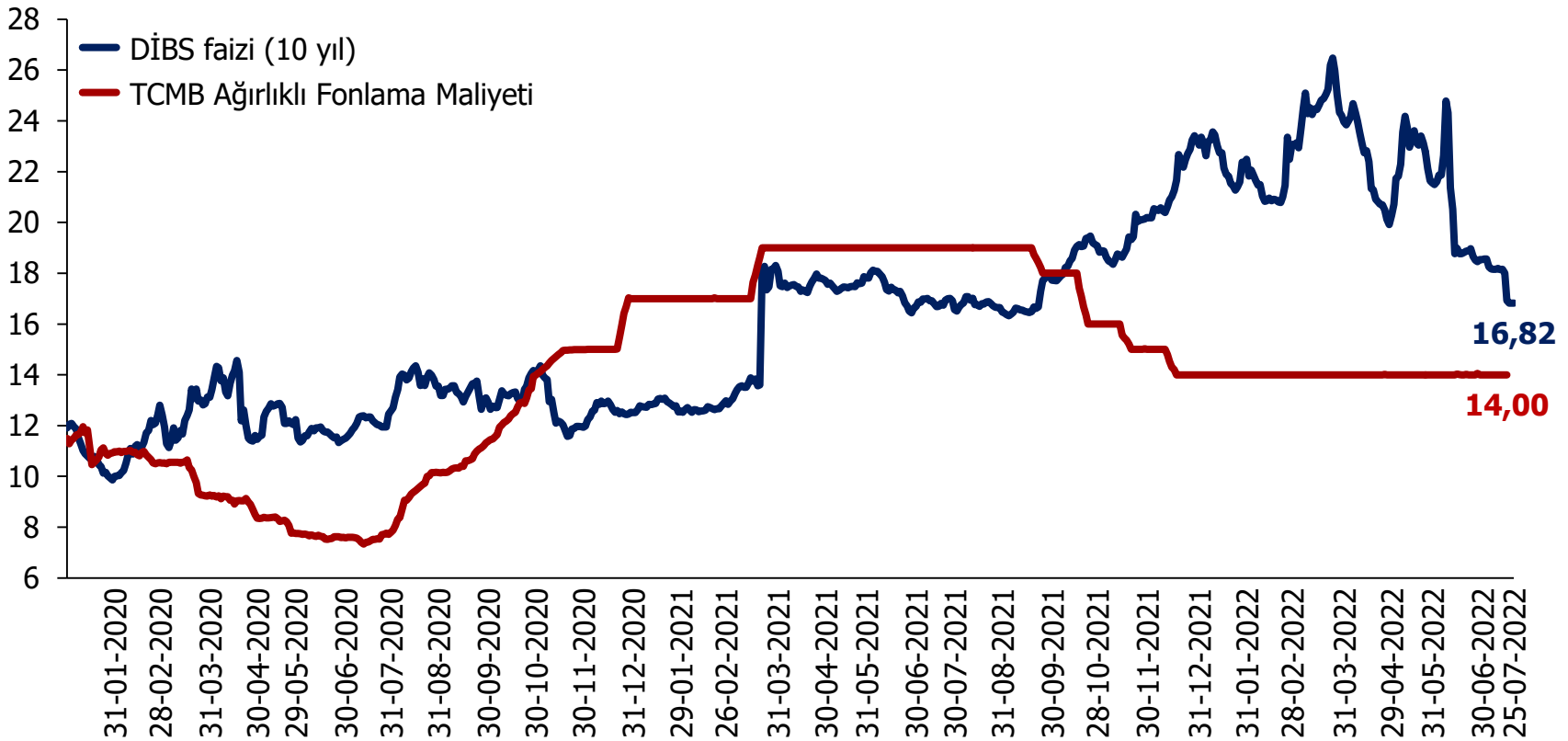
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Merkez Bankası politika faiz oranını Ocak-Temmuz 2022 döneminde sabit tutmuştur.

Devlet iç borçlanma faizleri ise politika faizinin üzerinde, %16,82 seviyesindedir.

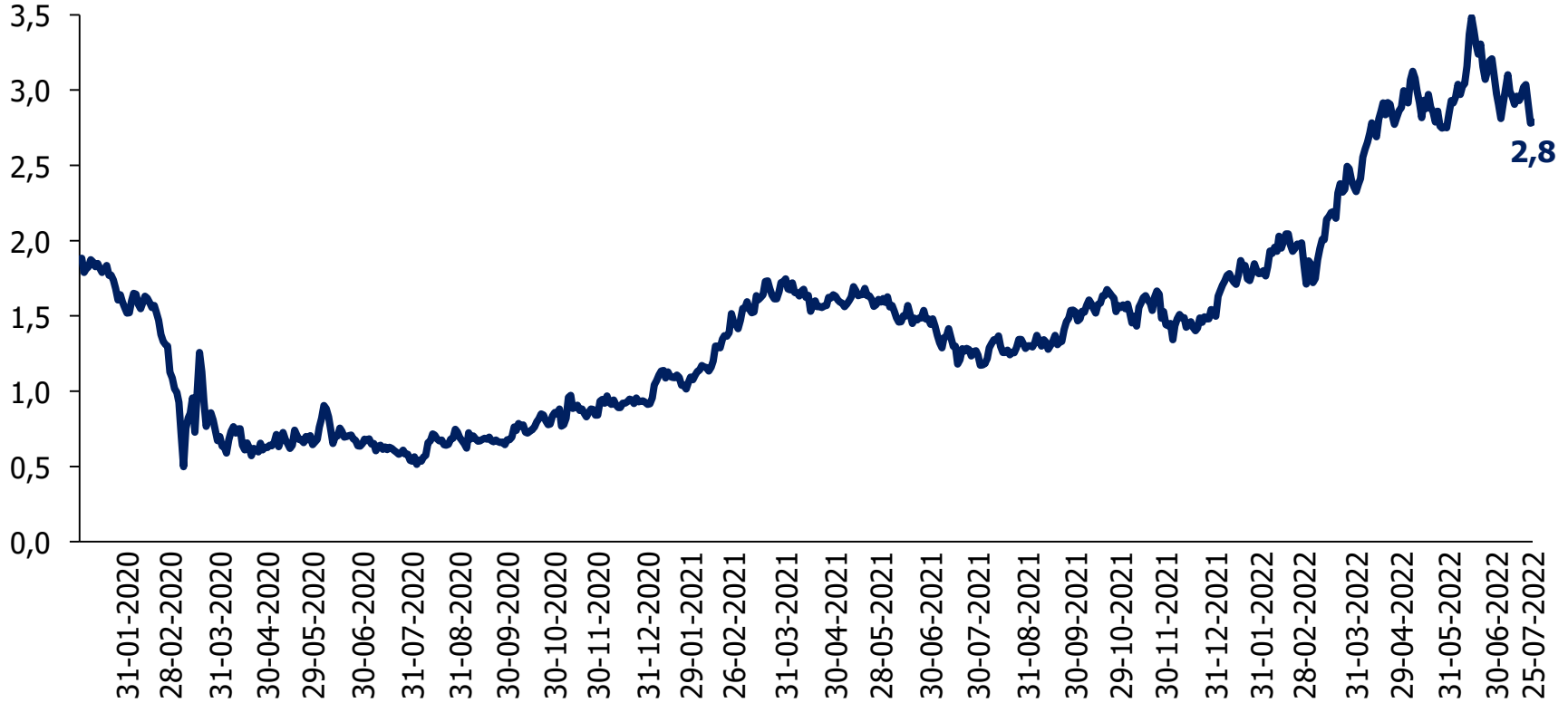
TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %)
1 Ocak 2020 – 25 Temmuz 2022

ABD’de para politikası sıkılaştırmaktadır.

10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Temmuz ayı itibarıyla %2,8 seviyesindedir.

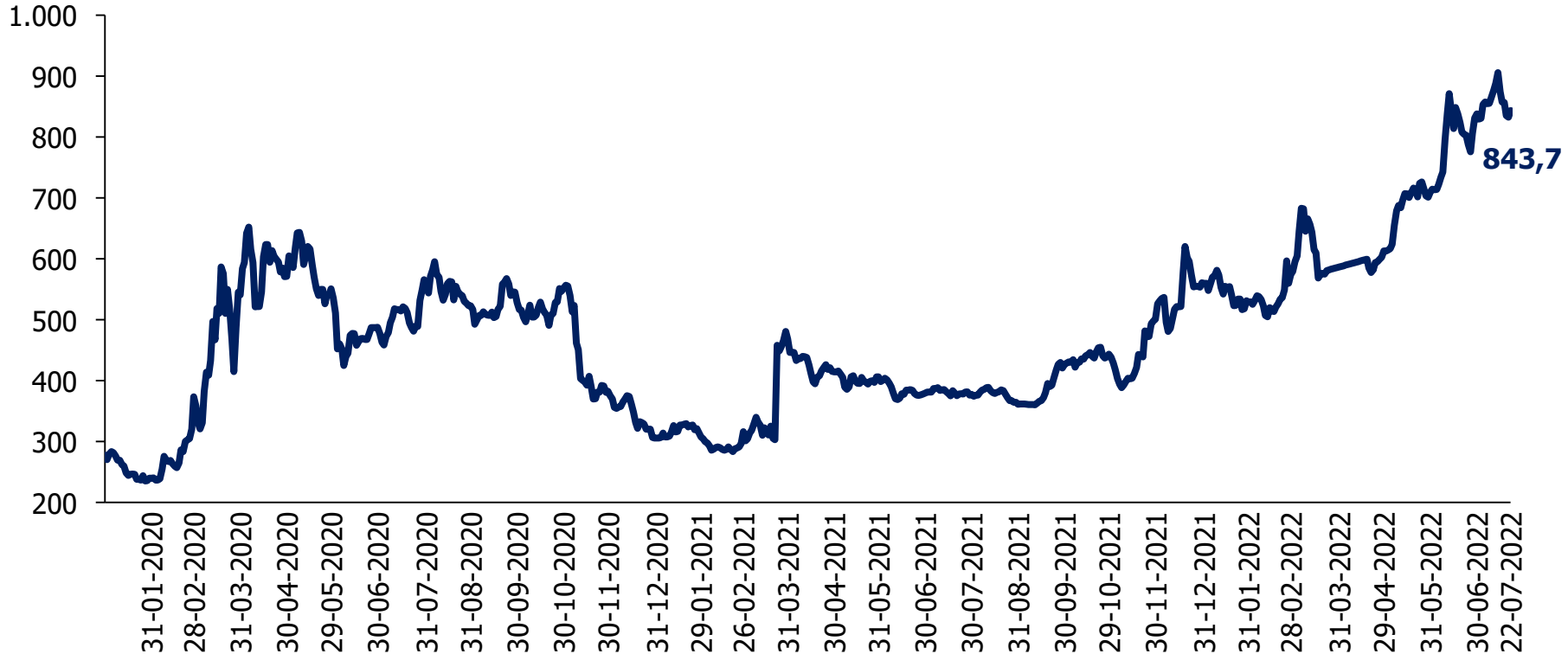
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 25 Temmuz 2022

Türkiye'nin risklilik göstergesi 2008 yılından bu yana en yüksek seviyelerdedir.

Kredi temerrüt takas oranı ile ölçülen risklilik göstergesi 14 Temmuz tarihinde 906 seviyesine ulaşmış, sonrasında 844'e gerilemiştir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2020 – 22 Temmuz 2022

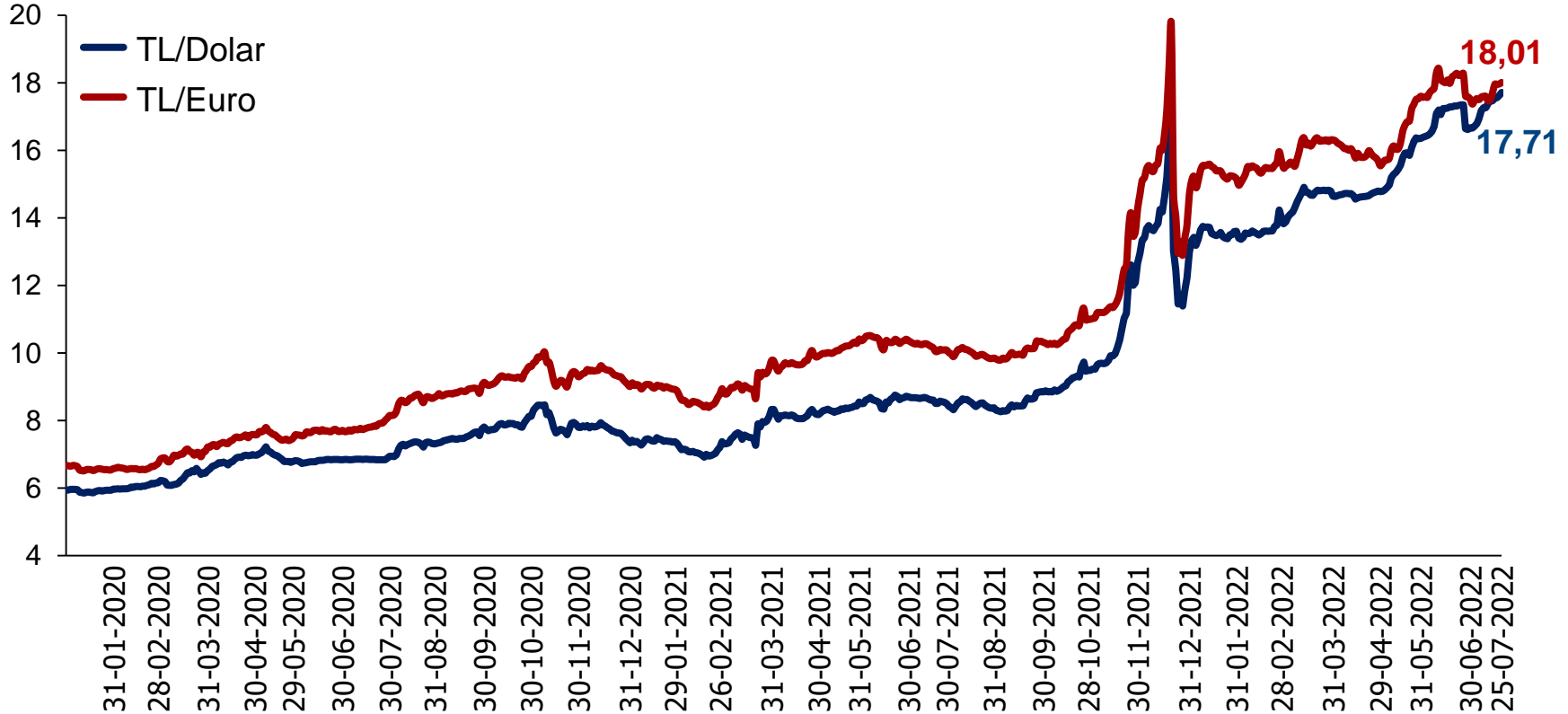
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirme

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirası yabancı paralar karşısında değer kaybetmektedir.

Haziran ayı sonuna göre TL/dolar kurundaki artış %6,3, TL/Euro kurundaki artış da %2,8'dir.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2020 – 25 Temmuz 2022

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

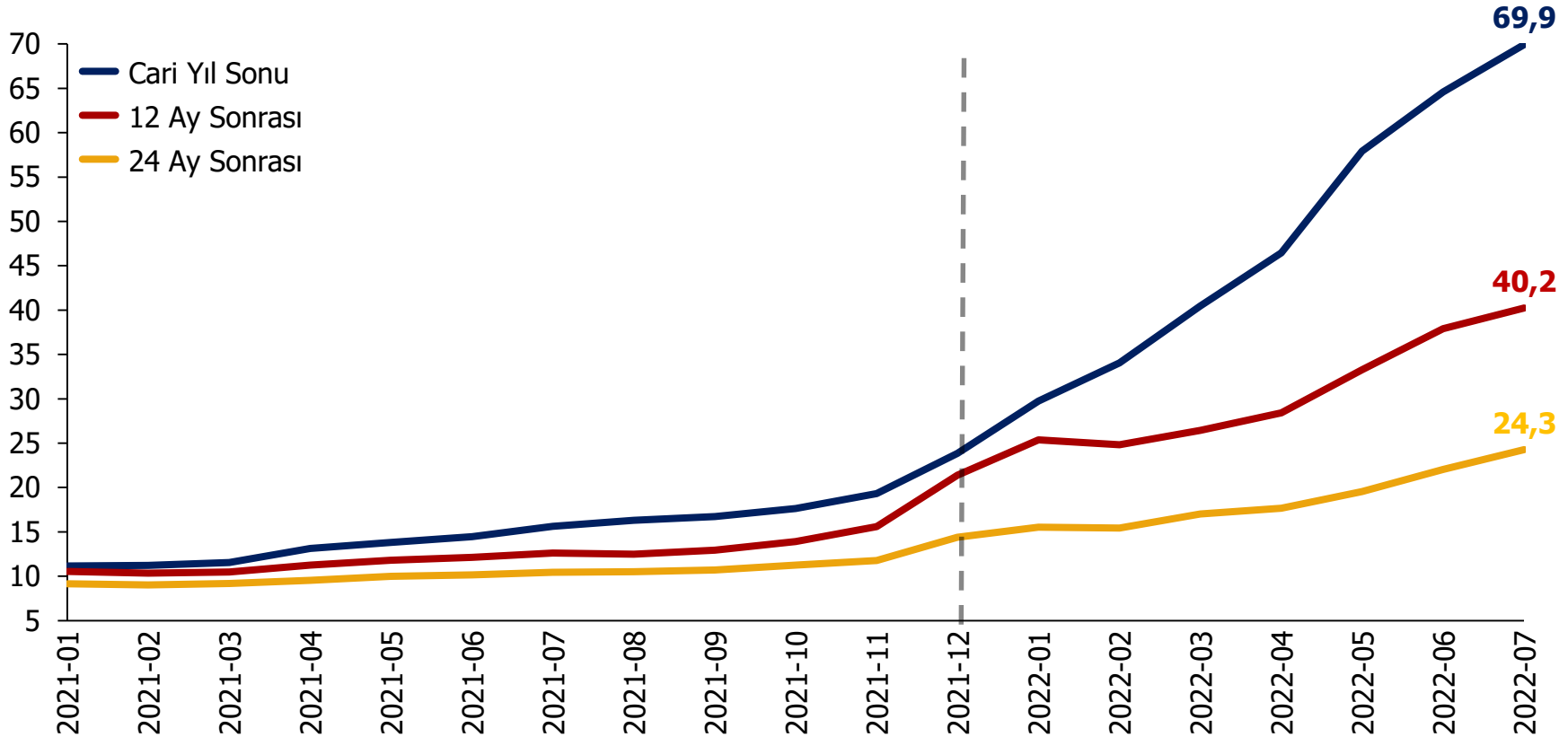
- Enflasyon beklentileri
 - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
 - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
 - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
 - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
 - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
 - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi'nin Temmuz sayısı, 8 Temmuz 2022 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Temmuz ayında yıl sonu enflasyon beklentisi 5,3 puan artarak %69,9'a ulaşmıştır.

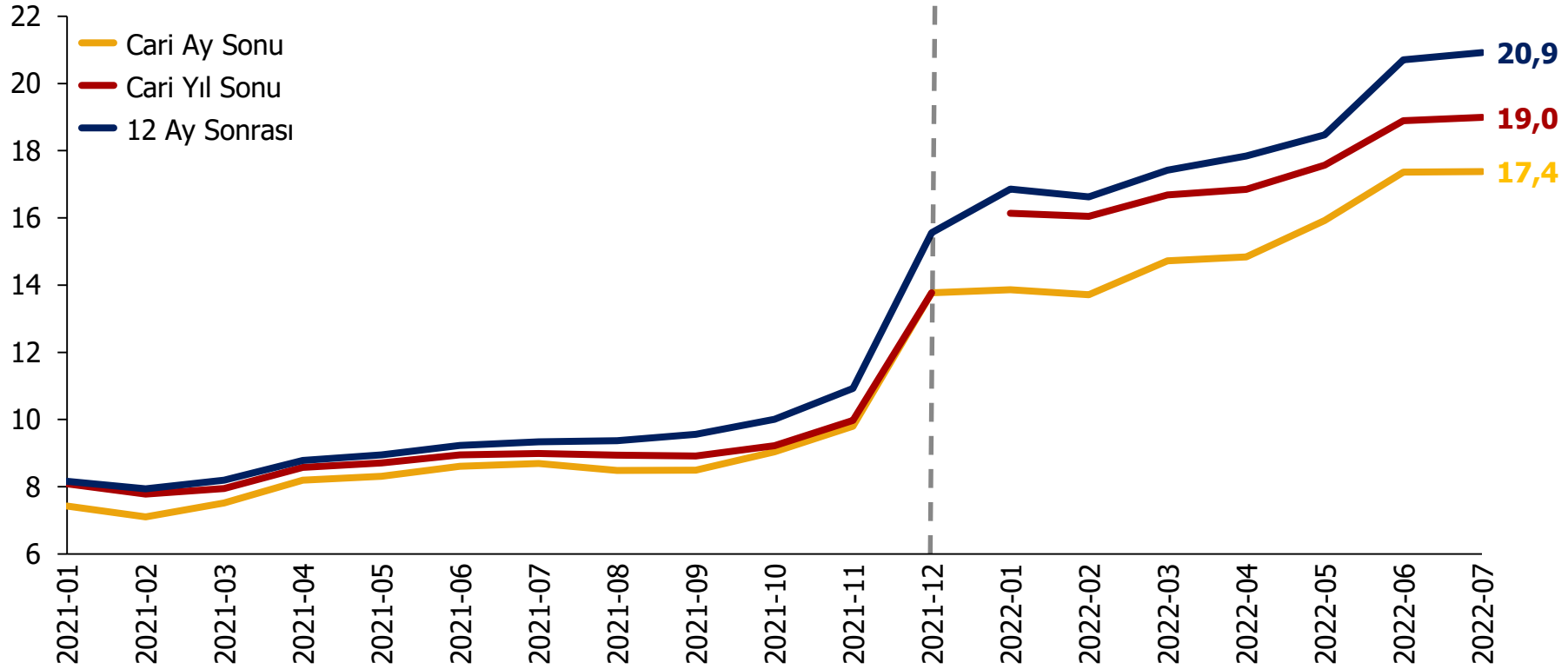
12 ay sonrası enflasyon beklentisi ise %40,2'dir.

Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2021 - Temmuz 2022

Anket katılımcıları TL/\$ kurunun yıl sonunda 19 olmasını beklemektedir.
Cari ay sonu beklentisi ise 17,4'tür.

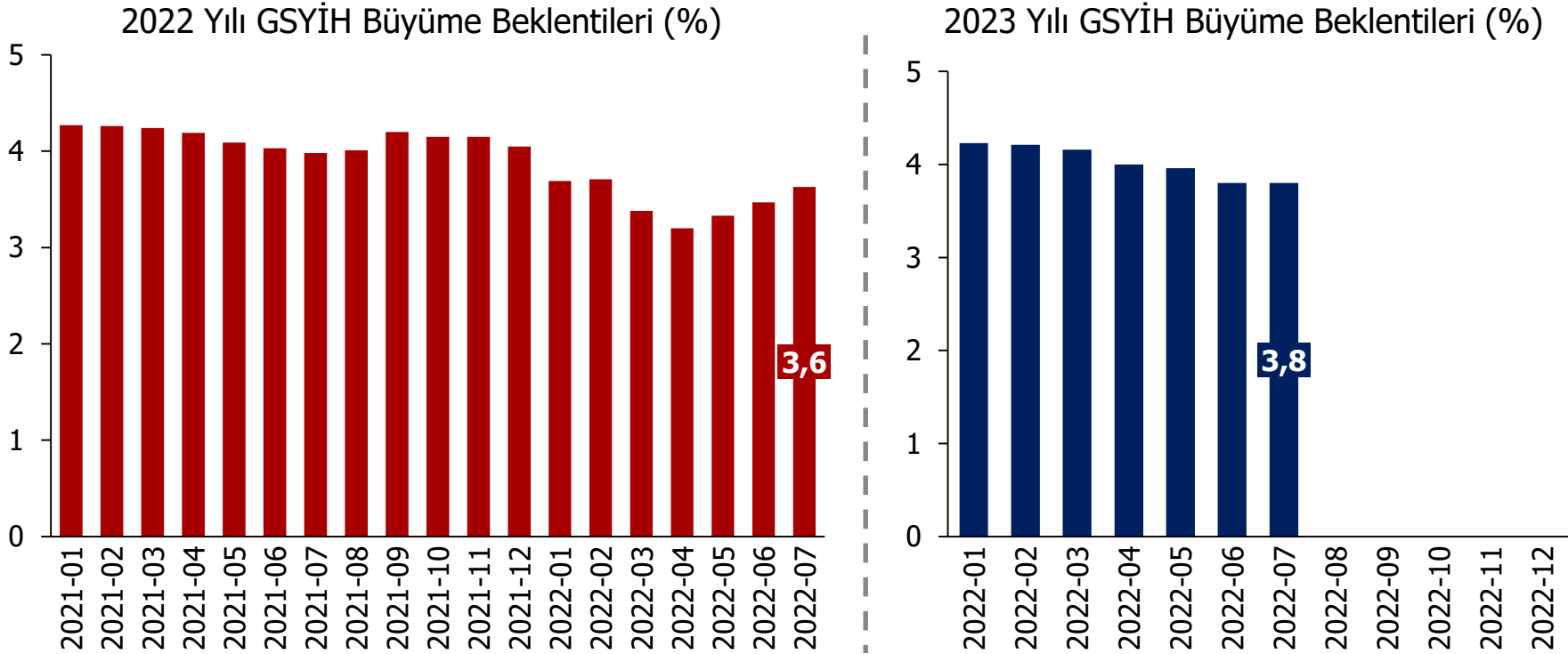
Döviz kuru beklentileri (TL/\$) Ocak 2021 - Temmuz 2022

2022 yılı büyüme beklentileri yukarı yönlü revize edilmekle beraber, %4'ün altındadır.

Temmuz ayında 2022 yılı için büyüme beklentisi 0,1 puan artarak %3,6 olmuştur.

Büyüme beklentileri (%) Ocak 2021 - Haziran 2022

Genel Değerlendirme -1

- 2022 yılının ilk çeyreğinde milli gelir değişimi %7,3 olup büyüme eğiliminin gücüne ilişkin göstergeler yavaşlamaya işaret etmektedir.
- Perakende satışların dışında öncü göstergeler aşağı yönlüdür. Yüksek frekanslı veriler ikinci çeyrek ve sonrasında büyümede gerileme ima etmektedir.
- Sektör temsilcilerinin görüşlerini yansıtan Ekonomik Güven Endeksi yılın en düşük seviyelerindedir. Tüketiciler, güveni en olumsuz etkilenen sektördür.
- Dış ticaret açığı Eylül 2018'den beri en yüksek düzeye ulaşmıştır.
- Turizm gelirleri pandemi öncesi seviyelerinin üzerinde seyretmesine rağmen, Ocak-Mayıs döneminde yabancı ziyaretçi sayısı henüz bu seviyeleri yakalayamamıştır.
- Yıl sonunda cari açığın daha da artması beklenmektedir.
- Portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları devam ederken, Merkez Bankası net rezervleri son 20 yılın en düşük düzeyindedir.
- İstihdam artarken işsizlik oranı gerilemektedir. Geniş tanımlı işsizlik oranlarında ise yüksek seviyeler korunmaktadır.

Genel Değerlendirme -2

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı dengede yüksek ve dalgalı seyir devam etmektedir.
- Güçlü seyreden bütçe gelirlerine rağmen, başta Kur Korumalı Mevduat ödemeleri nedeniyle giderler artmış, Merkezi Yönetim bütçesi Haziran ayında açık vermiştir.
- Merkezi Yönetim borç stoku artmaktadır. Borçlanmaların 2/3'ü döviz cinsidir.
- Ticari krediler ve kredi kartı kullanımları yüksektir. Tüketici kredilerindeki ivmelenme taşıt kredileri kaynaklıdır.
- Toplam mevduatlar artmakta, yabancı para mevduatlardaki kısmi gerileme ise temelde Euro/dolar paritesindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Kur korumalı mevduat dahil edildiğinde yabancı para mevduatların payı %70'i aşmaktadır.
- Ticari kredi faiz oranları son 3 yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır; kredi ve mevduat faiz oranları arasındaki fark ise açılmıştır.
- Tüketici enflasyonu son 24, üretici enflasyonu ise son 27 yılın zirvesine çıkmıştır.
- Üretici ve tüketici enflasyonu arasındaki fark tarihi en yüksek seviyede olup enflasyon beklentileri önemli oranda bozulmuştur.
- Türkiye'nin risklilik göstergesi 2008 yılından bu yana en yüksek seviyelerdedir.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
 - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, I. Çeyrek: Ocak - Mart, 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-I.-Ceyrek:-Ocak---Mart,-2022-45549>
 - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Mayıs 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Mayis-2022-45735>
 - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Mayıs 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Mayis-2022-45722>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
 - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Mayıs 2022
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
 - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Mayıs 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mayis-2022-45650>
 - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Nisan 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/istihdam/tepav_istihdam_izleme_bulteni_nisan_2022.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
 - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Temmuz 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Temmuz-2022-45560&dil=1>
- TEPAV Perakende Güven Endeksi, Haziran 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_haziran_2022.pdf
- Enflasyon
 - TCMB Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/321846be-24ef-4b61-8a22-9f2cce6e4620/afiyathaziran22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-321846be-24ef-4b61-8a22-9f2cce6e4620-o7daa0x>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
 - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Temmuz 2022
https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405/PKA_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405-o7sCYAB

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar

- Enflasyon Raporu 2022 - II (28 Nisan 2022)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2022/Enflasyon+Raporu+2022+-+II>

- Finansal İstikrar Raporu – Mayıs 2022, Sayı 34

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2022/Sayi+34>